

بررسی وضعیت بخش‌های تجارت و انرژی کشورهای منتخب آمریکای لاتین

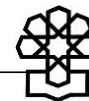
معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۴۶۳۳
دی‌ماه ۱۳۹۴

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده.....	۱
مقدمه.....	۱
۱. اطلاعات پایه‌ای اقتصاد برخی از کشورهای آمریکای لاتین.....	۲
۲. ونزوئلا.....	۶
۳. برزیل.....	۱۲
۴. مکزیک.....	۱۹
۵. آرژانتین.....	۲۴
۶. شیلی.....	۲۹
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۳۴
منابع و مآخذ.....	۳۶

بررسی وضعیت بخش‌های تجارت و انرژی کشورهای منتخب آمریکای لاتین

چکیده

منطقه آمریکای لاتین دارای مساحت ۲۰,۵۴۶,۵۹۸ کیلومتر مربع است که حدود ۱۳ درصد از مساحت خشکی کره زمین را به خود اختصاص داده است. در سال ۲۰۱۴ جمعیت این منطقه حدود ۶۲۰/۶ میلیون نفر تخمین زده شده است. همچنین میزان تولید ناخالص داخلی این منطقه در سال ۲۰۱۴، بیش از ۳/۸ هزار میلیارد دلار براساس دلار ثابت سال ۲۰۰۵ اعلام شده است.

این منطقه دارای منابع معدنی و طبیعی غنی، ذخایر عظیم نفت و گاز، صنایع پیشرفته و بخش کشاورزی قابل توجهی است. کشورهای شیلی، مکزیک، آرژانتین، ونزوئلا و برزیل دارای بیشترین درآمد سرانه (براساس نرخ رسمی دلار سال ۲۰۰۵) در میان کشورهای آمریکای لاتین بوده و در سال ۲۰۱۴ به‌ازای هر نفر به‌ترتیب ۹/۸، ۸/۵، ۷/۷، ۶ و ۵/۸ هزار دلار درآمد داشته‌اند. همچنین این پنج کشور حدود ۷۷ درصد کل تولید ناخالص داخلی آمریکای لاتین را به‌خود اختصاص داده‌اند.

لازم به ذکر است، کل مصرف انرژی اولیه کشورهای مذکور در سال ۲۰۱۴ حدود ۸۸۴ میلیون تن معادل نفت خام بوده که ۶/۸ درصد مصرف انرژی اولیه جهان (حدود ۱۲۹۲۸ میلیون تن معادل نفت خام) را به‌خود اختصاص داده‌اند.

مقدمه

از لحاظ پوشش منطقه‌ای، آمریکای لاتین تقریباً تمامی کشورهای جنوب ایالات متحده آمریکا (از جمله مکزیک در منطقه آمریکای شمالی و در مرز جنوبی ایالات متحده آمریکا) تا جنوبی‌ترین نقطه قاره آمریکا (کشورهای آمریکای جنوبی و مرکزی و کشورهای حوزه کارائیب) را دربرمی‌گیرد. از منظر اجتماعی، آمریکای لاتین شامل مردم سرزمین‌هایی در قاره آمریکاست که به زبان‌های اسپانیایی، پرتغالی، فرانسوی و یا زبان بومی صحبت می‌کنند. این منطقه از ۲۰ کشور مستقل شامل آرژانتین، بولیوی، کلمبیا، جمهوری دومینیکن، کاستاریکا، شیلی، کوبا، اکوادور، هائیتی، برزیل، گواتمالا، هندوراس، پرو، پاناما، السالوادور، پاراگوئه، نیکاراگوئه، مکزیک، اوروگوئه، ونزوئلا و چندین واحد سیاسی وابسته، تشکیل شده و برزیل از حیث مساحت و جمعیت بزرگ‌ترین کشور این منطقه است و بیش از ۴۰ درصد مساحت آمریکای لاتین را تشکیل می‌دهد. منابع طبیعی غنی آمریکای لاتین، طلا، مس، کانی‌های آهن، قلع و نفت است. این ناحیه

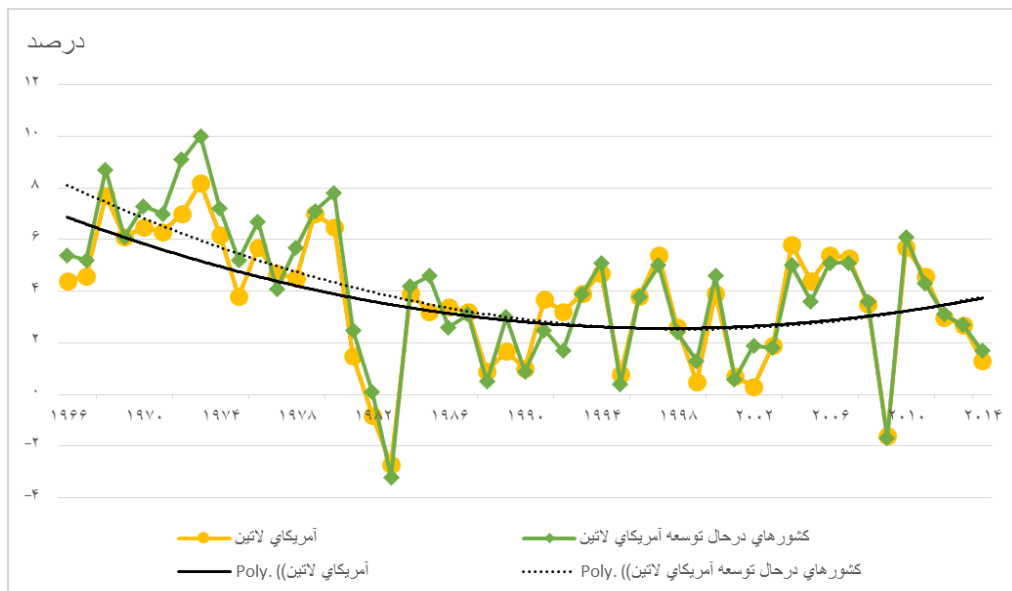
با توجه به نزدیکی به خط استوا و دارا بودن جنگل‌های استوایی و مرطوب آمازون، گونه‌های زیستی متنوعی دارد.

در گزارش حاضر شاخص‌های کلان اقتصادی و وضعیت بخش انرژی کشورهای ونزوئلا، برزیل، مکزیک، آرژانتین و شیلی بررسی شده است.

۱. اطلاعات پایه‌ای اقتصاد برخی از کشورهای آمریکای لاتین

منطقه آمریکای لاتین دارای مساحت ۱۲۰,۵۴۶,۵۹۸ کیلومتر مربع است که حدود ۱۳ درصد از مساحت خشکی کره زمین را به خود اختصاص داده است. در سال ۲۰۱۴ جمعیت این منطقه حدود ۶۲۰/۶ میلیون نفر تخمین زده شده است. همچنین میزان تولید ناخالص داخلی آن در سال ۲۰۱۴، بیش از ۳۳/۸ هزار میلیارد دلار براساس دلار ثابت سال ۲۰۰۵ بوده است.^۴ در نمودار ۱ نرخ رشد اقتصادی منطقه آمریکای لاتین و کشورهای در حال توسعه آن (کلیه کشورهای آمریکای لاتین بجز کشورهای شیلی، مکزیک و آرژانتین) در سال‌های ۱۹۶۶-۲۰۱۴ نشان داده شده است.

نمودار ۱. نرخ رشد تولید ناخالص داخلی کل آمریکای لاتین و کشورهای در حال توسعه و روند آن طی سال‌های ۱۹۶۶ الی ۲۰۱۴

Source: worldbank.

1. World Population (Worldometers.info)
2. IBID
3. World bank
4. GDP (Constant 2005 US \$)

بررسی نرخ رشد اقتصادی آمریکای لاتین و کشورهای در حال توسعه آن نشان می‌دهد کمترین میزان رشد مربوط به سال ۱۹۸۳ است. در دهه ۱۹۷۰ و اوایل دهه ۱۹۸۰ میلادی بسیاری از کشورهای آمریکای لاتین و به‌خصوص برزیل، آرژانتین و مکزیک برای فرآیند صنعتی شدن و مخصوصاً برنامه‌های زیرساختی، مقادیر کلانی پول از اعتباردهندگان بین‌المللی وام گرفتند. این کشورها در آن زمان برنامه‌های توسعه اقتصادی بلندپروازانه‌ای داشتند. همین مسئله باعث شده بود که سازمان‌های بین‌المللی اعتباردهنده، وام مورد نیاز آنها را تأمین و حجم اعتبارات این کشورها گسترش یابد. در فاصله بین سال‌های ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۲ نرخ سالیانه جمع بدهی‌های کشورهای آمریکای لاتین به بانک‌های تجاری تا ۲۰/۴ درصد افزایش یافت. چنین استقراض کلانی منجر به چهار برابر شدن بدهی‌های خارجی این کشورها از ۷۵ میلیارد دلار در سال ۱۹۷۵ به بیش از ۳۱۵ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۳ شد. در همین سال‌ها تولید ناخالص داخلی این کشورها حدود ۵۰ درصد کاهش داشت. در این میان سیستم پرداخت بهره و اصل بدهی به سرعت رشد کرد و از ۱۲ میلیارد دلار به ۶۶ میلیارد دلار در فاصله زمانی ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۲ رسید.^۱ به همین دلیل در سال ۱۹۸۳ منطقه آمریکای لاتین و کشورهای در حال توسعه آن به ترتیب نرخ رشد اقتصادی منفی ۲/۷ و ۳/۲ را تجربه کردند.

دومین رکود اقتصادی قابل توجه کشورهای آمریکای لاتین مربوط به سال ۲۰۰۹ است. در این سال نیز نرخ رشد تولید ناخالص داخلی کشورهای این منطقه در نتیجه بحران مالی جهانی، به شدت کاهش یافت (منفی ۱/۶ و ۱/۷ درصد به ترتیب در آمریکای لاتین و کشورهای در حال توسعه این منطقه).^۲

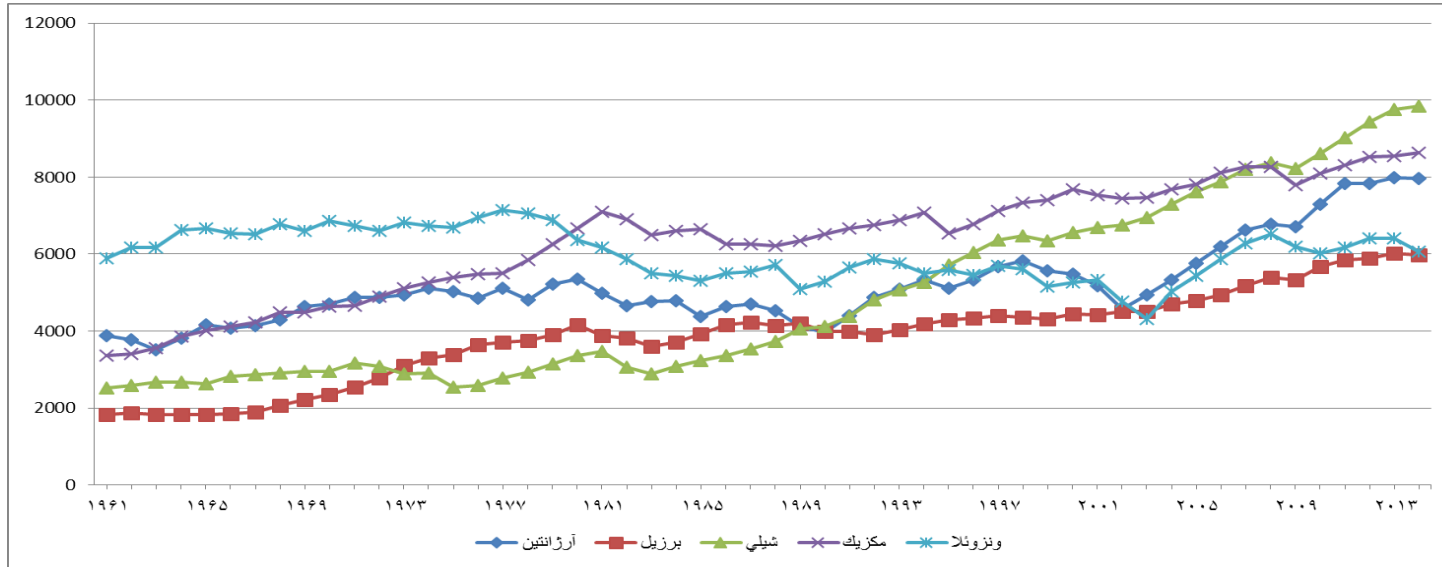
کشورهای شیلی، مکزیک، آرژانتین، ونزوئلا و برزیل دارای بیشترین درآمد سرانه (براساس نرخ رسمی دلار سال ۲۰۰۵)^۳ در میان کشورهای آمریکای لاتین بوده و در سال ۲۰۱۴ به ازای هر نفر به ترتیب ۹/۸، ۸/۵، ۷/۷، ۶ و ۵/۸ هزار دلار درآمد داشته‌اند.^۴ همچنین این پنج کشور حدود ۷۷ درصد کل تولید ناخالص داخلی آمریکای لاتین را به خود اختصاص داده‌اند. در این گزارش کشورهای مذکور جهت تحلیل و بررسی وضعیت به لحاظ شاخص‌های مهم اقتصادی، مبادلات تجاری و وضعیت انرژی انتخاب شده‌اند.

تولید ناخالص داخلی کشورهای برزیل، مکزیک، آرژانتین، ونزوئلا و شیلی در سال ۲۰۱۴ به ترتیب ۱۲۰۶، ۱۰۶۷، ۳۳۲، ۱۸۶ و ۱۷۵ میلیارد دلار بوده است.^۵

در نمودار ۲ وضعیت سرانه تولید ناخالص داخلی این کشورها براساس نرخ دلار ثابت سال ۲۰۰۵ با یکدیگر مقایسه شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود کشورهای شیلی، مکزیک، آرژانتین و برزیل روند رو به رشد قابل ملاحظه‌ای را طی کرده‌اند و در مقابل کشور ونزوئلا به لحاظ سرانه تولید ناخالص داخلی طی سال‌های ۱۹۷۷ تا ۲۰۰۳ روند کاهشی را تجربه کرد و سپس افزایش یافت.

1. Cia.gov
2. Cia
3. GDP Per Capita (Constant 2005 US \$)
4. World bank
5. IBID

نمودار ۲. وضعیت سرانه تولید ناخالص داخلی برخی کشورهای آمریکای لاتین طی سال‌های ۱۹۶۰ الی ۲۰۱۴ (براساس نرخ دلار ثابت سال ۲۰۰۵)

Source: Ibid.

در جدول ۱ آخرین وضعیت برخی از شاخص‌های کلان اقتصادی کشورهای شیلی، مکزیک، آرژانتین، ونزوئلا و برزیل ارائه شده است. با توجه به آمار مندرج در جدول ۱، رتبه تولید ناخالص داخلی (GDP) کشورهای برزیل، مکزیک، آرژانتین، ونزوئلا و شیلی در سال ۲۰۱۴ در جهان به ترتیب یازدهم، سیزدهم، بیست و پنجم، سی و نهم و چهارم است.^۱

جدول ۱. اطلاعات اساسی و شاخص‌های عمده اقتصادی برخی از کشورهای آمریکای لاتین در سال ۲۰۱۴

شرح	آرژانتین	مکزیک	شیلی	برزیل	ونزوئلا
جمعیت	۴۲۹۰۵۱۴۳	۱۲۵۲۷۸۸۵۴	۱۷۷۶۱۰۸۸	۲۰۶۰۸۳۳۳۹	۳۰۵۵۱۹۰۵
تولید ناخالص داخلی (براساس نرخ رسمی دلار ۲۰۰۵، میلیارد دلار)	۳۳۲	۱۰۶۷	۱۷۵	۱۲۰۶	۱۸۶
سرانه تولید ناخالص داخلی (براساس نرخ رسمی دلار ۲۰۰۵، دلار)	۷۷۳۸	۸۵۱۷	۹۸۵۳	۵۸۵۲	۶۰۸۸
سرانه تولید ناخالص داخلی (براساس نرخ جاری دلار، دلار)	۱۲۵۰۹	۱۰۳۲۵	۱۴۵۲۸	۱۱۳۸۴	*۱۲۷۷۱
سرانه تولید ناخالص داخلی (براساس قدرت خرید، دلار)	NA	۱۷۱۰۸	۲۲۳۴۶	۱۵۸۳۸	۱۸۲۷۵
درصد رشد GDP	۰/۵	۲/۱	۱/۸	۰/۱	-۴
نرخ رشد محصولات صنعتی (درصد)	-۲/۱	۳/۸	۲/۵	-۱/۵	-۱
نرخ تورم (درصد)	۳۶/۴	۴	۴/۴	۶/۳	۶۲/۲
سرمایه‌گذاری خارجی (میلیارد دلار)	۱۱۶/۷	۳۸۹/۱	۲۰۴	۷۲۸/۵	۵۷/۱۴
سرمایه‌گذاری در خارج کشور (میلیارد دلار)	۳۵/۹۸	۱۷۰/۴	۸۷/۹۷	۱۷۷/۶	۲۵/۳۸
ذخایر ارز و طلا (میلیارد دلار)	۲۶/۶	۲۰۰/۲	۴۲	۳۷۱	۲۰/۲
برابری پول با دلار	۸/۲۳۳	۱۳/۱۴	۵۶۸	۲/۳۶	۶/۲۸۴
بدهی‌های خارجی (میلیارد دلار)	۱۱۷	۴۳۸/۴	۱۴۰	۵۳۵/۴	۶۹/۶۶
درآمد جهانگردی (میلیون دلار)	-	-	-	-	۹۰۴
محصولات عمده صنعتی	فرآوری محصولات غذایی، وسایل نقلیه، نوشیدنی، دخانیات، لیتیوم و دیگر مواد معدنی، مواد شیمیایی، آهن، پرورش ماهی، آهن، مس، منسوجات، مس، وسایل نقلیه، دام، ماشین‌آلات و تجهیزات حمل و نقل، کالاهای مصرفی و فولاد، نفت، بادوام، منسوجات، معادن، منسوجات، پوشاک، وسایل پتروشیمی، صنعت فولاد، چاپ، صنعت متالوژی	مواد غذایی، نوشیدنی، دخانیات، لیتیوم و دیگر مواد معدنی، مواد شیمیایی، آهن، پرورش ماهی، آهن، مس، منسوجات، مس، وسایل نقلیه، دام، ماشین‌آلات و تجهیزات حمل و نقل، کالاهای مصرفی و فولاد، نفت، بادوام، منسوجات، معادن، منسوجات، پوشاک، وسایل پتروشیمی، صنعت فولاد، چاپ، صنعت متالوژی	مواد غذایی، نوشیدنی، دخانیات، لیتیوم و دیگر مواد معدنی، مواد شیمیایی، آهن، پرورش ماهی، آهن، مس، منسوجات، مس، وسایل نقلیه، دام، ماشین‌آلات و تجهیزات حمل و نقل، کالاهای مصرفی و فولاد، نفت، بادوام، منسوجات، معادن، منسوجات، پوشاک، وسایل پتروشیمی، صنعت فولاد، چاپ، صنعت متالوژی	وسایل نقلیه، قطعات، منسوجات، کفش، مواد شیمیایی، مصالح ساختمانی، چوب، سیمان، قلع و سنگ آهن، فولاد، هواپیما، ماشین‌آلات و تجهیزات	محصولات کشاورزی، دام، ماشین‌آلات و تجهیزات حمل و نقل، مصالح ساختمانی، چوب، سیمان، قلع و سنگ آهن، فولاد، هواپیما، ماشین‌آلات و تجهیزات

Source: CIA, Worldbank, Worldpopulation.

* سرانه تولید ناخالص داخلی (براساس نرخ جاری دلار، دلار) ونزوئلا مربوط به سال ۲۰۱۲ و سرانه تولید ناخالص داخلی (براساس نرخ رسمی دلار ۲۰۰۵، دلار) آن مربوط به سال ۲۰۱۳ است.

در ادامه گزارش وضعیت مبادلات تجاری و انرژی این کشورها به تفصیل بحث شده است.

۲. ونزوئلا

کشور جمهوری بولیواری ونزوئلا^۱ در منطقه آمریکای جنوبی قرار دارد و مساحت تقریبی آن ۹۱۶ هزار کیلومتر مربع و جمعیتی بالغ بر ۲۳۰/۸ میلیون نفر را در خود جای داده است. ونزوئلا به خاطر مخازن عظیم نفتی، معادن غنی و تنوع گسترده زیست‌محیطی خاص، کشوری مشهور به حساب می‌آید. این کشور ذخایر معدنی غنی آهن، بوکسیت،^۲ طلا و الماس را دارد و در دهه ۱۹۹۰ یکی از مهمترین کشورهای تولیدکننده زغال‌سنگ، آهن، فولاد، آلومینیم، طلا و دیگر مواد معدنی به‌شمار می‌رفت. ونزوئلا در سال ۲۰۱۴ رتبه اول ذخایر اثبات شده نفت دنیا را به‌خود اختصاص داده، اما در میان تولیدکنندگان و صادرکنندگان نفت دنیا به ترتیب رتبه‌های دوازدهم و هشتم را داراست.^۴

مهمترین محصولات صادراتی این کشور قبل از کشف نفت در قرن بیستم، قهوه و کاکائو بوده، اما در حال حاضر صادرات نفت بخش اعظم صادرات آن را به خود اختصاص داده است. اقتصاد این کشور متکی به نفت و گاز است به‌طوری‌که درآمدهای حاصل از صادرات نفت ونزوئلا ۴۰ درصد از درآمد دولت و ۱۱ درصد از تولید ناخالص داخلی را به‌خود اختصاص داده است. این کشور با تورم ۶۲ درصدی، کاهش ۴ درصدی تولید ناخالص داخلی و کاهش گسترده ذخایر بانک مرکزی سال ۲۰۱۴ را پشت سر گذاشته است.^۵ ضمن اینکه کاهش قیمت نفت در سال ۲۰۱۴ بر بحران اقتصادی این کشور افزوده است. براساس پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول، کاهش تولید ناخالص داخلی ونزوئلا در سال ۲۰۱۵ نیز ادامه پیدا کرده و به حدود منفی ۷ درصد خواهد رسید.^۶

تولید ناخالص داخلی ونزوئلا در سال ۲۰۱۴ براساس نرخ دلار ثابت سال ۲۰۰۵ حدود ۱۸۶ میلیارد دلار بوده که سهم هریک از بخش‌ها، نظیر خدمات، صنعت و کشاورزی به‌ترتیب ۶۰/۸، ۳۵/۴ و ۳/۸ درصد بوده است. محصولات عمده کشاورزی ونزوئلا به‌ترتیب ذرت، نیشکر، برنج، موز، سبزیجات، قهوه، گوشت گاو و خوک، شیر، تخم مرغ و ماهی است و صنایع مهم آن کشاورزی، دامداری، تولید مواد خام، ماشین‌آلات، تجهیزات حمل‌ونقل، مصالح ساختمانی، تجهیزات پزشکی، مواد دارویی و شیمیایی، آهن و فولاد، نفت خام و فرآورده‌های نفتی است.^۷

1. Bolivarian Republic of Venezuela

2. World Population (Worldometers.info)

۲. بوکسیت، سنگ معدن فلز آلومینیم بوده که عمده‌ترین منبع برای تولید آلومینیم است.

4. Cia.gov

5. Cia.gov

6. Imf.org

7. Cia.gov

۲-۱. بررسی وضعیت صادرات و واردات ونزوئلا

در جدول ۲ مبادلات تجاری ونزوئلا با کشورهای جهان طی سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴ ارائه شده است.

جدول ۲. مبادلات تجاری ونزوئلا با جهان از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴^۱

(میلیارد دلار)

سال	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴
صادرات	۱۱۲/۳۵	۹۴/۷۶	۹۹/۷۹	۸۸/۹۶	۷۴/۸۸
واردات	۶۹/۳۳	۶۲/۳۳	۹۲/۴۰	۵۲/۹۹	۴۴/۱۷
تراز تجاری	۴۳/۰۲	۳۲/۴۳	۷/۳۹	۳۵/۹۷	۳۰/۷۱

Source: CIA, Worldbank.

با توجه به آمار جدول ۲ میزان صادرات و واردات ونزوئلا در سال ۲۰۱۴ نسبت به سال ۲۰۱۳ به ترتیب با کاهش ۱۵/۸ و ۱۶/۶ درصدی همراه بوده است. تراز تجاری این کشور در سال ۲۰۱۴ مثبت و در حدود ۳۰/۷۱ میلیارد دلار بوده است.

ارزش واردات ونزوئلا در سال ۲۰۱۳ حدود ۵۲/۹۹ میلیارد دلار اعلام شده است. از شرکای عمده وارداتی به این کشور به ترتیب می‌توان کشورهای ایالات متحده (با سهم ۲۴/۲ درصد)، چین (با سهم ۱۲/۱ درصد)، برزیل (با سهم ۹/۹ درصد)، کلمبیا (با سهم ۴/۳ درصد) و آرژانتین (با سهم ۴/۱ درصد) را نام برد. از جمله اقلام عمده وارداتی به این کشور می‌توان به دارو، حیوانات زنده، دستگاه تلفن، لوله‌ها و پروفیل‌های توخالی از آهن و فولاد، گوشت حیوانات و ذرت اشاره کرد. در جدول ۳ مهمترین اقلام وارداتی به ونزوئلا در سال ۲۰۱۳ نشان داده شده است.

جدول ۳. مهمترین اقلام وارداتی ونزوئلا از جهان در سال ۲۰۱۳

(میلیون دلار)

نام کالا	ارزش
دارو	۲۵۸۱
حیوانات زنده (گاو)	۱۲۵۵
دستگاه‌های تلفن یا سایر شبکه‌های بی‌سیم	۹۴۷
لوله‌ها و پروفیل‌های توخالی (آهن یا فولاد)	۸۸۵
گوشت حیوانات (گاو منجمد)	۸۶۷
ذرت	۸۳۱
کنجاله یا سایر آخال‌های جامد از استخراج روغن سویا	۷۵۶
اسکلت فلزی و اجزا و قطعات آن (چدن، آهن یا فولاد)	۷۵۰
شیر و خامه شیر غلیظ شده	۷۳۲
تلمبه برای آبگونها	۶۶۲

مأخذ: اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی تهران.

۱. آمار سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۴ (WWW.Cia.gov) سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۲ (WWW.Worldbank.org).

۲-۲. روابط تجاری دوجانبه ایران و ونزوئلا

ارزش اقلام صادراتی ونزوئلا به ایران طی سال‌های ۱۳۸۷ الی ۱۳۹۲ کمتر از ارزش کالاهای صادراتی (بجز نفت خام) ایران به ونزوئلا بوده است. بنابراین تراز تجاری ایران با ونزوئلا طی سال‌های مذکور مثبت بوده و در سال ۱۳۹۲ معادل ۱۲۰/۶ میلیون دلار بوده است. در جدول ۴ مبادلات تجاری ایران و ونزوئلا طی سال‌های ۱۳۸۷ الی ۱۳۹۲ نشان داده شده است.

جدول ۴. مبادلات تجاری ایران و ونزوئلا از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۲

(میلیون دلار)

سال	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲
صادرات ایران به ونزوئلا	۱۲۴	۷۶	۶۷/۵	۸۵/۴	۱۹/۴	۱۲۰/۶
واردات ایران از ونزوئلا	۰/۱۵	۰	۰/۱	۰/۰۸	۰	۰
تراز تجاری	۱۲۳/۸	۷۶	۶۷/۴	۸۳/۱	۱۹/۴	۱۲۰/۶

مأخذ: همان.

مهمترین اقلام صادراتی ایران به ونزوئلا در این سال شامل تانکر، تراکتورهای کوچک، اجزا و قطعات سواری و تراکتور، اسکلت چدن، آهن و فولاد و لوازم ساختمان و غیره بوده است. در جدول ۵ مهمترین اقلام صادراتی ایران به ونزوئلا در سال ۱۳۹۲ نشان داده شده است.

جدول ۵. مهمترین اقلام صادراتی ایران به ونزوئلا در سال ۱۳۹۲

(هزار دلار)

ارزش	نام کالا
۹۲۷۴۷/۳	مخزن، منبع، بشکه برای هر گونه مواد (به‌استثنای گازهای فشرده یا مایع شده)
۸۴۳۴/۹	اجزا و قطعات و متفرقات بدنه (برای سواری، سواری کار، وانت و تراکتور کشاورزی)
۵۷۱۲	تراکتورهای کشاورزی غیر چرخ زنجیری، با قدرت ۱۲۰ اسب بخار و کمتر
۴۶۷۰/۹	قطعات منفصله جهت تولید خودروهای سواری، ساخت داخل ۲۳ درصد الی ۲۴ درصد بجز لاستیک
۱۹۶۹/۸	کلوخ شکن دیسکی
۱۹۶۹/۱	بدنه برای سواری و سوار کاری
۱۲۴۸	تراکتورهای کوچک قابل هدایت به وسیله انسان پیاده (pedestrian controlled)
۹۲۸	قطعات منفصله برای تولید خودروهای سواری، ساخت داخل ۱۷ درصد الی ۱۸ درصد بجز لاستیک
۶۶۲/۴	شیرآلات بهداشتی شیر مخلوط حمام و دستشویی پیسوا و...
۴۶۴	وسایل نقلیه با موتور پیستونی تناوبی جرقه‌ای - احتراقی (با حجم سیلندر بین ۱۰۰۰ تا ۱۵۰۰ سانتیمتر مکعب)
۴۶۴	قطعات منفصله جهت تولید خودروهای سواری، با ساخت داخل ۱۵ درصد الی ۱۶ درصد بجز لاستیک

مأخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران.

۲-۳. بررسی وضعیت انرژی ونزوئلا

ونزوئلا از اعضای اصلی تشکیل‌دهنده سازمان کشورهای صادرکننده نفت (OPEC)^۱ محسوب می‌شود. این کشور به همراه کشورهای ایران، عراق، کویت و عربستان سعودی در سپتامبر سال ۱۹۶۰ سازمان اوپک را تأسیس کردند. سهم درآمدهای نفتی در تولید ناخالص داخلی ونزوئلا تا سال ۲۰۱۲ حدود ۲۷ درصد بود، اما کاهش قیمت نفت سبب ارزیابی مجدد کمپانی‌ها در طرح‌های توسعه‌ای پرهزینه نظیر استخراج نفت سنگین این کشور شد و در نتیجه آن، سهم درآمدهای نفتی در تولید ناخالص داخلی این کشور در سال ۲۰۱۴ به حدود ۱۱ درصد رسید.^۲

وضعیت کلی ذخایر، میزان تولید، واردات و مصرف نفت و گاز طبیعی در ونزوئلا به شرح جدول ۶ است.

جدول ۶. وضعیت ذخایر، میزان تولید، مصرف، واردات و ظرفیت پالایشی نفت و گاز طبیعی ونزوئلا در سال ۲۰۱۴

شرح	ذخایر اثبات شده	سهم از کل ذخایر جهان (درصد)	تولید* سهم از کل تولید جهان (درصد)	مصرف سهم از کل مصرف جهان (درصد)	واردات	ظرفیت پالایشی جهانی (درصد)	سهم از کل ظرفیت پالایشی جهانی (درصد)
نفت (میلیون بشکه در روز)	۲۹۸/۳ (میلیارد بشکه)	۱۷/۵	۲/۷۲	۰/۸۲۴	-	۱/۳۰۳	۱/۴
گاز (میلیارد متر مکعب)	۵۶۰۰	۳	۲۸/۶	۲۹/۸	-	-	-

Source: BP statistical review of world energy 2015

* در ستون‌های تولید و مصرف منظور از نفت، نفت و مایعات نفتی است.

ونزوئلا با در اختیار داشتن ۲۹۸ میلیارد بشکه ذخایر اثبات شده نفت خام، در میان کشورهای صاحب ذخایر نفتی، رتبه نخست را داراست، اما در میان کشورهای تولیدکننده نفت در سال ۲۰۱۳ رتبه یازدهم را به خود اختصاص داده و روزانه ۲/۷۲ میلیون بشکه نفت تولید کرده است. عدم دسترسی به دلار (به‌علت تحریم)، ناتوانی در کنترل قیمت‌ها و مقررات سخت نیروی کار باعث شده است که شرکت‌های نفتی بین‌المللی و آمریکایی عملیات بهره‌برداری از میادین نفتی این کشور را کاهش داده یا تعطیل نمایند. همچنین هزینه‌های بالای تولید نفت سنگین و وضعیت بد نقدینگی شرکت دولتی نفت ونزوئلا^۳ روند سرمایه‌گذاری بخش نفت آن را با مشکل مواجه نموده و همین امر باعث کاهش تولید نفت این کشور شده است.

ونزوئلا با صادرات روزانه ۱/۷ میلیون بشکه نفت و فرآورده‌های نفتی در سال ۲۰۱۳، رتبه هشتم را در میان صادرکنندگان نفت دنیا به خود اختصاص داده است. همچنین این کشور بخش زیادی از

1. Organization of the Petroleum Exporting Countries
2. Oxford Analytica, 2015 Prospect.

۳. شرکت ملی پترولئوس ونزوئلا (Petroleos de Venezuela, S.A.: PDVSA)

نفت خام خود را (روزانه ۷۹۷ هزار بشکه نفت) به ایالات متحده آمریکا صادر می‌کند و پس از کانادا، عربستان و مکزیک چهارمین صادرکننده نفت به ایالات متحده بوده است که این میزان نسبت به دهه گذشته ۴۹ درصد کاهش داشته است. یکی از دلایل صادرات نفت این کشور به ایالات متحده آمریکا را می‌توان وجود مجموع پالایشگاه پیچیده سیتگو پترولیوم (سه پالایشگاه با ظرفیت روزانه ۷۵۰ هزار بشکه) در ایالات متحده آمریکا، که به‌طور خاص برای نفت سنگین ونزوئلا طراحی شده است، برشمرد.^۱ با وجود کاهش صادرات نفت ونزوئلا به ایالات متحده آمریکا، صادرات فرآورده‌های نفتی ایالات متحده آمریکا به این کشور افزایش داشته است که علت آن نابسامانی اوضاع اقتصادی و ناتوانی در امر سرمایه‌گذاری، تعمیر و نگهداری پالایشگاه‌های داخلی این کشور بوده است. ایالات متحده آمریکا در دهه گذشته به‌طور متوسط ۷ هزار بشکه در روز فرآورده نفتی به ونزوئلا صادر کرده، در حالی که در سال ۲۰۱۳ این رقم به ۸/۴ هزار بشکه در روز رسیده است.

اگرچه صادرات نفت ونزوئلا به ایالات متحده آمریکا کاهش یافته است، اما دیگر مقاصد مهم صادرات نفت این کشور شامل کشورهای آسیایی و اروپایی با رشد تقاضا مواجه بوده که مهمترین آنها کشورهای چین و هند هستند. در سال‌های اخیر سهم صادرات نفت ونزوئلا به این دو کشور افزایش یافته است.

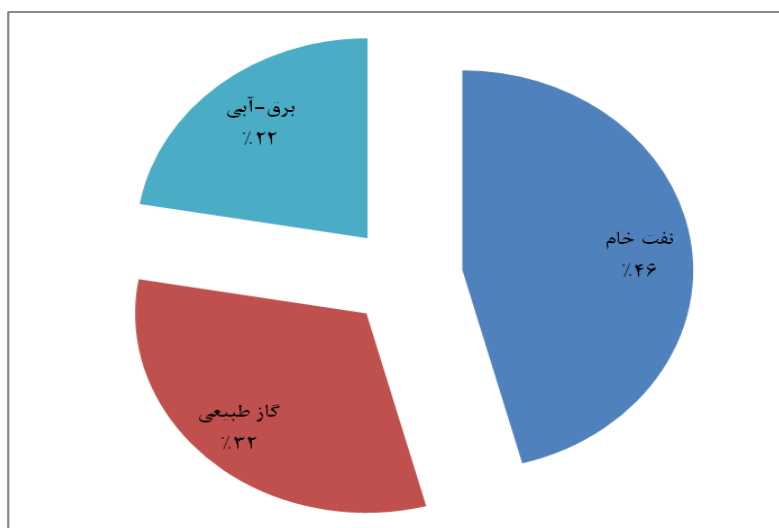
ونزوئلا با داشتن ۵/۶ هزار میلیارد مترمکعب ذخیره گاز طبیعی در سال ۲۰۱۴، پس از ایالات متحده آمریکا دومین کشور دارنده ذخایر گاز طبیعی در قاره آمریکاست. میزان تولید و مصرف گاز طبیعی این کشور در سال ۲۰۱۴ به ترتیب برابر ۲۸/۶ و ۲۹/۸ میلیارد مترمکعب بوده که مابه‌التفاوت آن را از کشورهای کلمبیا و آمریکا وارد کرده است. حدود ۹۰ درصد گاز طبیعی استخراج شده در ونزوئلا، گاز همراه با نفت است اما این کشور تلاش دارد که با توسعه میادین دریایی، تولید گاز غیرهمراه خود را افزایش دهد. در سپتامبر سال ۲۰۰۸ ونزوئلا برای راه‌اندازی سه شرکت تولید LNG از میادین ساحل شمالی خود مذاکراتی را با تعدادی از سرمایه‌گذاران بین‌المللی آغاز کرد، اما ادامه این مذاکرات به دلیل نگرانی درباره مواد خام اولیه مورد نیاز تا سال ۲۰۱۵ به تعویق افتاد.

کل انرژی اولیه مصرفی کشور ونزوئلا در سال ۲۰۱۴، حدود ۸۴/۳ میلیون تن معادل نفت خام بوده که حدود ۴۶ درصد آن به نفت، ۳۲ درصد به گاز طبیعی و ۲۲ درصد به انرژی برقی اختصاص داشته است. در نمودار ۳ سهم هریک از این حامل‌های انرژی در تأمین انرژی اولیه ونزوئلا نشان داده شده است، سایر حامل‌های انرژی مانند زغال سنگ، انرژی هسته‌ای و انرژی‌های تجدیدپذیر سهم اندکی داشته و در نمودار ذیل از آن چشم‌پوشی شده است.

۱. سیتگو سه پالایشگاه با مجموع ظرفیت روزانه ۷۵۰ هزار بشکه در آمریکا دارد، این پالایشگاه‌ها با ظرفیت ۴۲۷ هزار و ۸۰۰ بشکه‌ای در لیک چارلز لوئیزیانا، ۱۶۳ هزار بشکه‌ای در کورپس کریستی تگزاس و ۱۷۲ هزار و ۴۵ بشکه‌ای در لمونت ایلینوی (Illinois) قرار دارند.

نمودار ۳. سهم هریک از حامل‌های انرژی در مصرف انرژی اولیه ونزوئلا در سال ۲۰۱۴

Source: Ibid.

ظرفیت پالایشی ونزوئلا در سال ۲۰۱۴ حدود ۱/۳ میلیون بشکه در روز بوده است. این کشور قصد دارد تا سال ۲۰۲۰ با سرمایه‌گذاری مشترک با شرکت پترو - چاینا^۱ یک پالایشگاه با ظرفیت روزانه ۴۰۰ هزار بشکه در استان گوان دونگ^۲ چین و با سرمایه‌گذاری مشترک با شرکت نفت اکوادور یک پالایشگاه با ظرفیت روزانه ۳۰۰ هزار بشکه در منابی^۳ اکوادور و یک پالایشگاه با ظرفیت روزانه ۲۳۰ هزار بشکه در شمال شرقی برزیل راه‌اندازی کند. اما با توجه به مشکلات نرخ ارز و نقدینگی این کشور، همه این پروژه‌ها به تعویق افتاده است.

ونزوئلا رتبه هشتم بزرگ‌ترین تولیدکننده برق از انرژی برقی را در بین کشورهای جهان دارد. بخش اعظم نیروگاه‌های برقی ونزوئلا بر روی رودخانه کارونی^۴ در منطقه گویانا^۵ قرار دارد. نیروگاه برق آبی ۱۰/۲۰۰ هزار مگاواتی بر روی این رودخانه، دومین و بزرگ‌ترین نیروگاه برقی جهان بعد از نیروگاه برقی ۱۴ هزار مگاواتی رودخانه پارانا^۶ است. در جدول ۷ میزان تولید، مصرف و ظرفیت نصب شده برق در ونزوئلا طی سال‌های ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۲ نشان داده شده است.

1. Petro-China
2. Guandong
3. Manabi
4. Caroni River
5. Guyana

۶. نیروگاه مذکور به صورت مشترک بین دو کشور برزیل و پاراگوئه است.

جدول ۷. میزان تولید، مصرف و ظرفیت نصب شده برق و نزوئلا طی سال‌های ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۲

(میلیارد کیلووات ساعت)

شرح سال	کل برق تولیدی	برق تولیدی از انرژی‌های تجدیدپذیر	برق تولیدی از سوخت فسیلی	کل مصرف برق	ظرفیت نصب شده (گیگاوات)	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های تجدیدپذیر (گیگاوات)	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های فسیلی (گیگاوات)	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های برقی*	واردات	صادرات	خالص واردات
۲۰۱۱	۱۱۹	۸۳	۳۶	۹۴	۲۵	۱۵	۱۰	۱۵	۰/۲	۰/۷	-۰/۲
۲۰۱۲	۱۲۳	۸۱	۴۲	۹۸	۲۶	۱۵	۱۲	۱۵	۰/۵	۰/۷	-۰/۵

Source: eia.gov/beta/international.

* ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های برقی زیرمجموعه ظرفیت نصب شده انرژی‌های تجدیدپذیر است. برق تولیدی و ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های تلمبه ذخیره‌ای (برقایی) در جدول نیامده است، اما بدیهی است که در مجموع ظرفیت نصب شده محاسبه شده است.

مصرف برق و نزوئلا در دهه اخیر حدود ۴۸ درصد افزایش داشته درحالی که ظرفیت تولید آن تنها ۲۰ درصد افزایش داشته است. ظرفیت تولید برق و نزوئلا در سال ۲۰۱۲ حدود ۲۶ گیگاوات بوده و ۱۲۳ میلیارد کیلووات ساعت برق تولید کرده که حدود ۶۶ درصد آن منشأ برقی (هیدروالکتریسیته) داشته است.

و نزوئلا در سال ۲۰۱۰ به منظور کاهش ریسک تولید برق از منابع برق-آبی، تولید برق از منابع فسیلی را (حدود ۲۲ درصد) افزایش داده است. افزایش سرمایه‌گذاری در ساخت نیروگاه‌های حرارتی در این کشور باعث افزایش مصرف سوخت‌های فسیلی شده است. اگرچه افزایش تولید برق از منابع فسیلی باعث کاهش صادرات نفت این کشور خواهد شد اما وابستگی آن به منابع برقی را کاهش خواهد داد.

۳. برزیل

جمهوری فدراتیو برزیل بزرگ‌ترین و پرجمعیت‌ترین کشور آمریکای جنوبی است، پایتخت آن برازیلیا و زبان رسمی آن پرتغالی است. این کشور که منطقه وسیعی را بین مرکز آمریکای جنوبی و اقیانوس اطلس دربر می‌گیرد، شرقی‌ترین کشور قاره آمریکا با وسعت ۸/۵ میلیون کیلومتر مربع و جمعیتی بالغ بر ۲۰۲ میلیون نفر^۱ است.

برزیل دارای زمین‌های کشاورزی وسیع و جنگل‌های استوایی است و با داشتن منابع طبیعی گسترده و نیروی کار فراوان یکی از غنی‌ترین کشورهای آمریکای جنوبی است. براساس گزارش صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی، برزیل براساس نرخ برابری قدرت خرید، نهمین قدرت اقتصادی

1. World Population (Worldometers.info)

و براساس نرخ دلار ثابت سال ۲۰۰۵، یازدهمین قدرت اقتصادی جهان در سال ۲۰۱۴ بود. این کشور دارای اقتصاد متنوع، درآمد متوسط و سطوح مختلف توسعه است.^۱ برزیل با در اختیار داشتن بخش‌های گسترده و توسعه یافته کشاورزی، معدن، خدمات و نیروی کار، در میان کشورهای آمریکای لاتین از نظر تولید ناخالص داخلی (براساس نرخ دلار ثابت سال ۲۰۰۵) رتبه اول را به خود اختصاص داده است، اما از نظر سرانه تولید ناخالص داخلی از بسیاری از کشورهای منطقه پایین تر بوده و رتبه شصت و هشتم دنیا را به خود اختصاص داده است. رشد تولید ناخالص داخلی این کشور در سال ۲۰۱۰، با احیای اعتماد سرمایه‌گذاران و مصرف‌کنندگان، به نرخ بی‌سابقه‌ای در ۲۵ سال اخیر و برابر ۷/۵ درصد رسید. اما از سال ۲۰۱۱ به دلیل وابستگی بیش از حد به صادرات مواد خام، بهره‌وری پایین، هزینه‌های عملیاتی بالا، تداوم نرخ بالای تورم و سطح پایین سرمایه‌گذاری، کاهش یافته است. سهم بخش‌های مختلف تولیدکننده خدمات، کشاورزی و صنعت در تولید ناخالص داخلی این کشور به ترتیب ۷۱، ۱۵/۷ و ۱۳/۳ درصد است. محصولات عمده کشاورزی برزیل به ترتیب شامل قهوه، دانه سویا، گندم، برنج، ذرت، نیشکر، کاکائو، مرکبات و گوشت گاو است. همچنین صنایع عمده آن منسوجات، کفش، مواد شیمیایی، سیمان، چوب، سنگ آهن، قلع، فولاد، هواپیما، وسایل نقلیه موتوری و قطعات، ماشین‌آلات و تجهیزات است. بخش‌های کشاورزی، معدن، تولید و خدمات برزیل به خوبی توسعه یافته و این کشور از سال ۲۰۰۳ به دنبال گسترش حضور خود در بازارهای جهانی است.^۲

۳-۱. بررسی وضعیت صادرات و واردات برزیل

در جدول ۸ مبادلات تجاری برزیل با کشورهای جهان طی سال‌های ۲۰۱۰ الی ۲۰۱۴ نشان داده شده است.

جدول ۸. مبادلات تجاری برزیل با جهان از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴

(میلیارد دلار)

سال	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴
صادرات	۲۳۷/۱۹	۲۹۹/۹۸	۲۸۸/۵۵	۲۸۷/۵۲	۲۷۰/۲۱
واردات	۲۶۰/۱۹	۳۲۰/۱۱	۳۲۱/۱۸	۳۴۳/۴۱	۳۳۴/۸۹
تراز تجاری	-۲۳/۰۰	-۲۰/۱۳	-۳۲/۶۳	-۵۵/۸۹	-۶۴/۶۸

Source: Worldbank.

۱. بیشتر بخش صنعتی این کشور در بخش‌های جنوب و جنوب شرقی آن تجمع یافته و منطقه شمال شرق آن دارای مردمی فقیر است که در حال جذب سرمایه‌گذاری‌های جدید است.

2. Cia.gov

با توجه به آمار جدول ۸ میزان صادرات و واردات برزیل در سال ۲۰۱۴ نسبت به سال ۲۰۱۳ به ترتیب با کاهش ۶/۰۲ و ۲/۴۸ درصدی مواجه شده و تراز تجاری آن همانند سال‌های گذشته منفی (حدود ۶۴/۶۸ میلیارد دلار) بوده است.

ارزش واردات برزیل در سال ۲۰۱۲ در حدود ۳۲۱/۱۸ میلیارد دلار اعلام شده است. از شرکای عمده وارداتی به این کشور به ترتیب می‌توان کشورهای چین (با سهم ۱۶/۳ درصد)، ایالات متحده آمریکا (با سهم ۱۵/۴ درصد)، آرژانتین (با سهم ۶/۲ درصد)، آلمان (با سهم ۶ درصد) و نیجریه (با سهم ۴/۲ درصد) را نام برد. در جدول ۹ مهمترین اقلام وارداتی به برزیل در سال ۲۰۱۲ نشان داده شده است. از جمله اقلام وارداتی نفت و روغن‌های حاصل از مواد معدنی قیری، کلر و پتاسیم، روغن‌های نفتی، گاز طبیعی، اجزا و قطعات تلفن و غیره را نام برد.

جدول ۹. مهمترین اقلام وارداتی برزیل از جهان در سال ۲۰۱۲

(میلیارد دلار)

ارزش	نام کالا
۱۰۴۱۶۹۱۰	نفت و روغن‌های حاصل از مواد معدنی قیری (غیرخام)
۷۱۶۳۹۶۶	وسیله نقلیه با موتور پیستونی تناوبی جرقه‌ای با حجم سیلندر (بین ۱۵۰۰ تا ۳۰۰۰ سانتیمترمکعب)
۶۴۴۸۲۲۱	روغن‌های سبک غیرخام و فرآورده‌ها که دارای ۷۰ درصد وزنی یا بیشتر نفت
۳۵۰۳۲۲۴	کلر و پتاسیم
۳۳۵۱۵۰۰	زغال سنگ قیری به هم فشرده نشده
۳۳۴۰۴۳۳	اجزا و قطعات دستگاه‌های مضمول ردیف ۸۵۲۵ لغایت ۸۵۲۸
۲۷۳۳۷۷۶	گاز طبیعی به حالت گاز
۲۴۸۷۱۷۳	سایر داروهای مخلوط شده یا مخلوط نشده
۲۱۵۵۴۹۸	مدارهای یکپارچه الکترونیکی به‌عنوان پردازنده‌ها و کنترلرها
۲۰۴۹۹۲۰	کاتد و قطعات کاتد از مس تصفیه شده
۲۰۴۳۲۸۸	اجزا و قطعات تلفن
۱۹۷۶۳۳۵	وسایل نقلیه با موتور پیستونی تناوبی جرقه‌ای با حجم سیلندری (۱۰۰۰ تا ۱۵۰۰ سانتیمترمکعب)
۱۸۴۷۲۷۷	وسایل نقلیه حمل‌ونقل کالا با موتور پیستونی تراکمی (دیزل یا نیمه‌دیزل)، وزن حداکثر ۵ تن
۱۸۳۲۲۷۱	سایر گندم‌ها و مخلوط گندم و چاودار

Source: Ibid.

• روابط تجاری دوجانبه ایران و برزیل

ارزش اقلام صادراتی برزیل به ایران طی سال‌های ۱۳۸۶ الی ۱۳۹۲ بیشتر از ارزش کالاهای صادراتی (بجز نفت خام) ایران به برزیل بوده است. بنابراین تراز تجاری ایران با برزیل طی سال‌های مذکور منفی بوده و این رقم در سال ۱۳۹۲ معادل منفی ۴۲۲ میلیون دلار بوده است. در جدول ۱۰ مبادلات تجاری ایران و برزیل طی سال‌های ۱۳۸۶ الی ۱۳۹۲ نشان داده شده است.

جدول ۱۰. مبادلات تجاری ایران و برزیل از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۲

(میلیون دلار)

سال	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲
صادرات ایران به برزیل	۱۰	۵۵	۴۰	۵۸	۱۷	۴۴	۷/۷
واردات ایران از برزیل	۵۶۳	۵۷۰	۶۱۳	۶۳۳	۶۱۷	۵۴۲	۴۲۲
تراز تجاری	-۵۵۲	-۵۱۵	-۵۷۳	-۵۷۴	-۵۹۹	-۴۹۸	-۴۱۴/۳

مأخذ: اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی تهران.

براساس آمار جدول ۱۰، در سال ۱۳۹۲ ارزش صادرات ایران (بجز نفت خام) به برزیل معادل ۷/۷ میلیون دلار بوده است. مهمترین اقلام صادراتی ایران به برزیل در این سال شامل فرش و سایر کفپوش‌های نسجی، انواع انگور خشک‌کرده، مغز پسته تازه یا خشک‌کرده، کفپوش‌های غیرمخملی و غیره بوده است. در جدول ۱۱ مهمترین اقلام صادراتی ایران به برزیل براساس ارزش دلاری در سال ۱۳۹۲ نشان داده شده است.

جدول ۱۱. مهمترین اقلام صادراتی ایران به برزیل در سال ۱۳۹۲

(هزار دلار)

ارزش	نام کالا
۳۴۹۵	فرش و سایر کفپوش‌های نسجی، از پشم یا از موی نرم (کرک) حیوان، گره باف
۲۲۴۶	انواع انگور خشک‌کرده
۵۶۶	مغز پسته تازه یا خشک
۳۴۸	سایر مصنوعات از مواد پلاستیکی غیرمذکور بجز کپسول دارویی از نوع ژلاتین سخت
۲۸۵	کفپوش‌های غیرمخملی باف، از مواد نسجی سنتتیک یا مصنوعی آماده مصرف
۲۷۱	انواع پسته خندان در داخل پوسته تازه یا خشک
۱۵۷	ظروف شیشه‌ای غیرمذکور در دیگر ردیف‌های ۷۰۱۳ برای محل کار، توالت، تزئینات داخلی
۱۳۲	شوماک (غیر از سوزنی) کارامانی، فرش‌ها (دستباف غیرمذکور در جای دیگر)

مأخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران.

۲-۳. بررسی وضعیت انرژی برزیل

برزیل در سال ۲۰۱۴، هشتمین مصرف‌کننده بزرگ انرژی دنیا و سومین مصرف‌کننده انرژی قاره آمریکا پس از ایالات متحده و کانادا بوده است. به دلیل رشد اقتصادی پایدار این کشور، مصرف انرژی اولیه آن در دهه گذشته ۳۰ درصد افزایش پیدا کرده است. این کشور همچنین تولیدکننده انرژی اولیه دنیا در سال ۲۰۱۴ بوده است.

در جدول ۱۲، خلاصه وضعیت کلی ذخایر، میزان تولید، واردات و مصرف نفت و گاز طبیعی، به عنوان پراهمیت‌ترین حامل‌های انرژی اولیه در برزیل نشان داده شده است.

جدول ۱۲. وضعیت ذخایر، میزان تولید، مصرف، واردات و ظرفیت پالایشی نفت و گاز طبیعی برزیل در سال ۲۰۱۴

شرح	ذخایر اثبات شده	سهم از کل ذخایر جهان (درصد)	تولید* (درصد)	سهم از کل تولید جهان (درصد)	مصرف	سهم از کل مصرف جهان (درصد)	واردات	ظرفیت پالایشی جهان (درصد)	سهم از کل ظرفیت پالایشی جهان (درصد)
نفت هزار بشکه در روز	۱۶/۲ میلیارد بشکه	۱	۲/۳۴۶	۲/۹	۳/۲۲۹	۳/۴	-	۲/۲۳۵	۲/۳
گاز مترمکعب	۵۰۰	۰/۲	۲۰	۰/۶	۳۹/۶	۱/۲	۱۹	-	-

Source: BP statistical review of world energy 2015.

*در ستون‌های تولید و مصرف منظور از نفت، نفت و مایعات نفتی است.

برزیل پس از ونزوئلا دومین کشور دارنده ذخایر نفت در آمریکای جنوبی است و ذخایر اثبات شده نفت آن در سال ۲۰۱۳ حدود ۱۵/۶ میلیارد بشکه بوده که به حدود ۱۶/۲ میلیارد بشکه در سال ۲۰۱۴ افزایش یافته است. اکتشافات اخیر این کشور در مخازن دریایی غیرمتعارف (مخازن نمکی)^۱ نشان می‌دهد که این کشور می‌تواند به یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان نفت دنیا تبدیل شود.

برزیل در سال ۲۰۱۴ علاوه بر تولید نفت و مایعات نفتی که حدود ۲/۳۴۶ هزار بشکه در روز بوده است، روزانه حدود ۵۲۷ هزار بشکه سوخت زیست‌توده تولید کرده است. پالایشگاه‌های برزیل توانایی فنی پالایش نفت سنگین را نداشته، لذا این کشور نفت سنگین خود را صادر و نفت سبک وارد می‌کند. صادرات نفت خام برزیل در سال ۲۰۱۳ روزانه ۳۸۱ هزار بشکه بوده است که نسبت به سال قبل ۳۱ درصد کاهش یافته است. در دهه گذشته ایالات متحده بزرگ‌ترین واردکننده نفت برزیل بوده است، اما با کاهش ۳۰ درصدی واردات ایالات متحده در سال ۲۰۱۳ و افزایش تقاضای چین، هم‌اکنون چین، ایالات متحده و هند بزرگ‌ترین واردکنندگان نفت خام برزیل هستند و روزانه به ترتیب ۱۱۵، ۱۱۰ و ۴۹ هزار بشکه نفت خام از برزیل وارد می‌کنند. این کشور در نظر دارد تا سال ۲۰۲۲ تولید و صادرات نفت خود را به ترتیب به ۴ و ۲/۲ میلیون بشکه در روز افزایش دهد.^۲

برزیل دومین کشور دارنده ذخایر گاز طبیعی آمریکای جنوبی پس از ونزوئلاست و ذخایر اثبات شده گاز طبیعی آن در سال ۲۰۱۴ برابر ۵۰۰ میلیارد مترمکعب بوده است. تولید گاز طبیعی این کشور در سال ۲۰۱۴ برابر ۲۰ میلیارد مترمکعب بوده که بیش از دوسوم آن گاز همراه با نفت بوده است. واردات گاز طبیعی برزیل در سال ۲۰۱۴ با ۴۰ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۱۲ (حدود ۱۳/۴

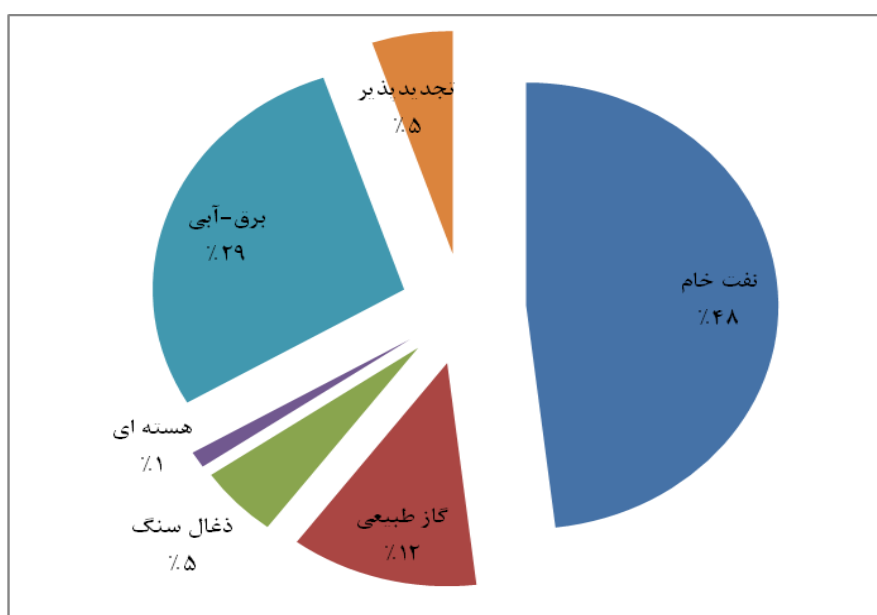
1. Pre-salt Layer
2. Eia.gov

میلیارد مترمکعب) به حدود ۱۹ میلیارد مترمکعب رسیده است. برزیل از کشورهای بولیوی و آرژانتین از طریق خط لوله و از کشورهای نیجریه، قطر، اسپانیا و ترینیداد و توباگو به صورت LNG گاز وارد می‌کند.

کل انرژی اولیه مصرفی کشور برزیل در سال ۲۰۱۴، حدود ۲۹۶ میلیون تن معادل نفت خام بوده که حدود ۴۸ درصد آن به نفت، ۲۹ درصد به انرژی برقی و ۱۲ درصد به گاز طبیعی اختصاص داشته است. در نمودار ۴ سهم هریک از حامل‌های انرژی در تأمین انرژی اولیه برزیل نشان داده شده است.

نمودار ۴. سهم هریک از حامل‌های انرژی در مصرف انرژی اولیه برزیل در سال ۲۰۱۴

Source: Ibid.

برزیل پس از ایالات متحده آمریکا، دومین تولیدکننده و مصرف‌کننده اتانول دنیاست، به طوری که میزان تولید اتانول آن در سال ۲۰۱۳، با ۱۸ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۱۲ به حدود ۴۷۹ هزار بشکه در روز رسیده است. این کشور در سال ۲۰۱۳، روزانه حدود ۵۰ هزار بشکه اتانول به کشورهای ایالات متحده آمریکا، کره جنوبی، هلند و ژاپن صادر کرده است.^۱

برزیل دارای ۱۶ پالایشگاه داخلی بوده و مجموع ظرفیت پالایشی آنها در سال ۲۰۱۴، حدود ۲/۲۳۵ میلیون بشکه در روز بوده است که با افزایش تقاضای فرآورده‌های نفتی، در ۹۸ درصد ظرفیت طراحی شده فعالیت می‌کنند. بخش حمل‌ونقل بزرگ‌ترین مصرف‌کننده فرآورده‌های نفتی برزیل بوده است. واردات فرآورده‌های نفتی این کشور در سال ۲۰۱۳، با ۱۲ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۵۲۸ هزار بشکه در روز رسیده است. ایالات متحده با ۸ درصد افزایش نسبت به سال قبل و ۲۲۵

1. Eia.gov

درصد افزایش نسبت به پنج سال گذشته، ۱۷۹ هزار بشکه در روز فرآورده نفتی به برزیل صادر کرده و پس از آن هند با ۷۲ هزار بشکه در روز صادرات فرآورده نفتی به برزیل در جایگاه دوم قرار دارد. شرکت پتروبراس^۱ (شرکت نفت دولتی برزیل) قصد دارد تا سال ۲۰۲۰ به منظور برآوردن تقاضای داخلی، ظرفیت پالایشی خود را به ۳/۲ میلیون بشکه در روز افزایش دهد.

در سال ۲۰۱۲، برزیل عنوان هشتمین تولیدکننده و مصرف‌کننده بزرگ برق جهان را به خود اختصاص داده است. همچنین در همین سال، سومین واردکننده بزرگ برق در بین کشورهای جهان بوده است. در جدول ۱۳ میزان تولید، مصرف و ظرفیت نصب شده برق در برزیل طی سال‌های ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۲ نشان داده شده است.

جدول ۱۳. میزان تولید، مصرف و ظرفیت نصب شده برق برزیل طی سال‌های ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۲

(میلیارد کیلووات ساعت)

شرح سال	کل برق تولیدی	برق تولیدی از انرژی‌های تجدیدپذیر	برق تولیدی از سوخت فسیلی	کل مصرف برق	ظرفیت نصب شده (گیگاوات)	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های انرژی‌های تجدیدپذیر (گیگاوات)	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های سوخت فسیلی (گیگاوات)	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های برقی* (گیگاوات)	واردات	صادرات	خالص واردات
۲۰۱۱	۵۳۰	۴۵۹	۵۷	۴۷۹	۱۱۹	۹۵	۲۲	۸۲	۳۸	۲/۵	۳۶
۲۰۱۲	۵۳۸	۴۵۱	۷۱	۴۸۴	۱۲۲	۹۷	۲۳	۸۴	۴۱	۰/۵	۴۰

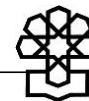
Source: eia.gov/beta/international.

*ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های برقی زیرمجموعه ظرفیت نصب شده انرژی‌های تجدیدپذیر است. برق تولیدی و ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های تلمبه ذخیره‌ای (برقایی) در جدول نیامده است، اما بدیهی است که در مجموع ظرفیت نصب شده محاسبه شده است.

برزیل پس از ایالات متحده و کانادا، سومین شبکه برق بزرگ قاره آمریکا را در اختیار دارد. ظرفیت نصب شده تولید برق این کشور در سال ۲۰۱۲، حدود ۱۲۲ گیگاوات بوده و سهم نیروگاه‌های تجدیدپذیر، حرارتی (با منشأ فسیلی) و هسته‌ای به ترتیب حدود ۷۹/۵، ۱۸/۸ و ۱/۶ درصد بوده است. همچنین ظرفیت نیروگاه‌های تجدیدپذیر این کشور که از سوخت زیست‌توده برای تولید برق استفاده می‌کنند، ۱۰ گیگاوات بوده است. این کشور دومین تولیدکننده بزرگ برق آمریکای لاتین پس از مکزیک بوده و در سال ۲۰۱۲ حدود ۵۳۸ میلیارد کیلووات ساعت برق تولید کرده و میزان تولید برق نیروگاه‌های برقی آن حدود ۴۱۱ میلیارد کیلووات ساعت بوده است. گفتنی است بزرگ‌ترین نیروگاه برقی دنیا به صورت مشترک بین دو کشور برزیل و پاراگوئه، با ظرفیت ۱۴ هزار مگاوات، بر روی رودخانه پارانا قرار دارد که در سال ۲۰۱۳ حدود ۹۸/۶ میلیارد کیلووات ساعت برق تولید کرده است.

مصرف نهایی برق برزیل در سال ۲۰۱۲، حدود ۴۸۴ میلیارد کیلووات ساعت بوده که بخش‌های

1. Petrobras

صنعت، خانگی و انرژی به ترتیب حدود ۴۱، ۲۴ و ۶ درصد از مصرف برق را به خود اختصاص داده‌اند.

۴. مکزیک

مکزیک، کشوری در آمریکای شمالی، با جمعیتی بالغ بر ۱۲۵/۸ میلیون نفر است که پایتخت آن مکزیکوسیتی^۲ و زبان رسمی آن اسپانیایی است. این کشور با وسعتی حدود ۲ میلیون کیلومترمربع، چهاردهمین کشور وسیع دنیا و یازدهمین کشور پرجمعیت دنیاست.

مکزیک از نظر تولید ناخالص داخلی (براساس نرخ دلار ثابت سال ۲۰۰۵)، سیزدهمین اقتصاد بزرگ دنیاست اما سرانه درآمد آن در رتبه چهل‌ونهم دنیا قرار دارد. این کشور با ۴۶ کشور موافقتنامه تجارت آزاد دارد و ۹۰ درصد تجارت آن تحت این موافقتنامه‌ها صورت می‌گیرد. در سال ۲۰۱۴ حجم تجارت کالا و خدمات این کشور به ۵۵۰ میلیارد دلار رسید.^۳

اقتصاد مکزیک نسبت به تحولات اقتصاد جهانی در دهه اخیر، مانند تقاضای خارجی کمتر، افزایش نرخ بهره و قیمت پایین نفت^۴ آسیب‌پذیر بوده است. تکمیل زنجیره ارزش، توسعه بخش انرژی و تسهیل تجارت با کشورهای مختلف بر قدرت اقتصادی این کشور تأثیرگذار بوده و به فرآیند توسعه آن کمک کرده است. استخراج ذخایر بزرگ هیدروکربوری، توسعه اقتصادی این کشور را در دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ میسر ساخته و هم‌اکنون نیز بخش بزرگی از ثروت فزاینده‌اش را مدیون این منابع است. بخش‌های خدمات، صنعت و کشاورزی مکزیک به ترتیب ۶۰/۱، ۳۶/۴ و ۳/۵ درصد از تولید ناخالص داخلی این کشور را به خود اختصاص داده‌اند. محصولات کشاورزی عمده مکزیک به ترتیب ذرت، گندم، سویا، برنج، لوبیا، پنبه، قهوه، میوه، گوجه فرنگی، گوشت گاو، مرغ، محصولات لبنی و چوبی است. صنایع عمده این کشور صنایع غذایی و نوشیدنی، دخانیات، مواد شیمیایی، آهن و فولاد، نفت، معدن، منسوجات، لباس، وسایل نقلیه موتوری و توریسم است.^۵

۴-۱. بررسی وضعیت صادرات و واردات مکزیک

در جدول ۱۴ مبادلات تجاری مکزیک با کشورهای جهان طی سال‌های ۲۰۱۰ الی ۲۰۱۴ نشان داده شده است.

1. World population

2. Mexico city

۳. لازم به ذکر است که ایالات متحده آمریکا بزرگ‌ترین شریک تجاری مکزیک در سال ۲۰۱۴ بوده، به طوری که دومین کشور صادرکننده کالا به مکزیک و سومین مقصد صادراتی کالا و خدمات کشور مکزیک بوده است.

۴. حدود ۳۲ درصد از درآمد دولت مکزیک از محل صادرات نفت است.

5. CIA

جدول ۱۴. مبادلات تجاری مکزیک با جهان طی سال‌های ۲۰۱۰ الی ۲۰۱۴

(میلیارد دلار)

سال	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴
صادرات	۳۱۳/۹۹	۳۶۶/۱۶	۳۸۷/۳۶	۴۰۱/۰۰	۴۱۹/۳۸
واردات	۳۲۶/۶۴	۳۸۰/۷۸	۴۰۰/۶۴	۴۱۲/۲۰	۴۳۳/۲۶
تراز تجاری	-۱۲/۶۵	-۱۴/۶۱	-۱۳/۲۷	-۱۱/۱۹	-۱۳/۸۸

Source: worldbank.

با توجه به آمار جدول ۱۴ حجم صادرات و واردات مکزیک در سال ۲۰۱۴ نسبت به سال ۲۰۱۳ به ترتیب ۵/۱۱ و ۴/۵۸ درصد رشد داشته است. تراز تجاری این کشور در سال ۲۰۱۳ همانند سال‌های گذشته منفی و در حدود ۱۴/۶۱ میلیارد دلار بوده است.

ارزش واردات مکزیک در سال ۲۰۱۳ حدود ۴۱۲/۲۰ میلیارد دلار اعلام شده است. از شرکای عمده وارداتی به این کشور می‌توان کشورهای ایالات متحده (با سهم ۴۸/۸ درصد)، چین (با سهم ۱۶/۶ درصد) و ژاپن (با سهم ۴/۴ درصد) را نام برد. مهمترین اقلام وارداتی به مکزیک پلیمرهای استایرن، گیاهان دارویی، گوشت و احشای خوراکی، لاستیک مصنوعی، مس و آلیاژهای مس و پلاستیک و مصنوعات هستند که در جدول ۱۵ نشان داده شده است.

جدول ۱۵. مهمترین اقلام وارداتی مکزیک از جهان و ارزش آنها در سال ۲۰۱۳

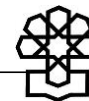
(میلیون دلار)

ردیف	نام کالا	ارزش
۱	پلیمرهای استایرن در اشکال اولیه	۹۰۰
۲	گیاهان دارویی	۳۰
۳	گوشت و احشای خوراکی	۱۰۰
۴	لاستیک مصنوعی ساخته شده از نفت	۴۰۰
۵	مس و آلیاژهای مس تصفیه شده به صورت کار نشده	۵۰۰
۶	پلاستیک و مصنوعات	۳۷۰۰

مأخذ: اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی تهران.

• روابط تجاری دوجانبه جمهوری اسلامی ایران و مکزیک

ارزش اقلام صادراتی مکزیک به ایران طی سال‌های ۱۳۸۷ الی ۱۳۹۲ (بجز سال ۱۳۸۸) کمتر از ارزش کالاهای صادراتی (بجز نفت خام) ایران به مکزیک بوده است. بنابراین تراز تجاری ایران با مکزیک (به استثنای سال ۱۳۸۸) در بقیه سال‌ها مثبت و این تراز در سال ۱۳۹۲ معادل ۱۹/۳ میلیون دلار بوده است. در جدول ۱۶ مبادلات تجاری ایران و مکزیک طی سال‌های ۱۳۸۷ الی ۱۳۹۲ نشان داده شده است.

جدول ۱۶. مبادلات تجاری ایران و مکزیک در سال‌های ۱۳۸۷ الی ۱۳۹۲

(میلیون دلار)

سال	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲
صادرات ایران به مکزیک	۴۲/۴	۲/۷	۷/۲	۵۱/۷	۱۱۳/۴	۲۰/۴
واردات ایران از مکزیک	۶/۴	۷/۳	۳/۵	۳	۵/۹	۱/۱
تراز تجاری	۳۶	-۴/۷	۳/۷	۴۸/۸	۱۰۷/۵	۱۹/۳

مأخذ: همان.

براساس آمار جدول ۱۶، در سال ۱۳۹۲ ارزش صادرات ایران (بجز نفت خام) به مکزیک معادل ۲۰/۴ میلیون دلار بوده و مهمترین اقلام صادراتی ایران به مکزیک در این سال شامل اوره، آسفالت طبیعی، میگو، انواع پسته، کفیوش و غیره بوده است. در جدول ۱۷ مهمترین اقلام صادراتی ایران به مکزیک در سال ۱۳۹۲ نشان داده شده است.

جدول ۱۷. مهمترین اقلام صادراتی ایران به مکزیک در سال ۱۳۹۲

(هزار دلار)

ارزش	نام کالا
۱۹۲۷۸	اوره حتی به صورت محلول در آب
۴۳۷	انواع میگو
۴۰۳	انواع پسته خندان در داخل پوسته تازه یا خشک
۱۹۷	فرش و سایر کفیوش‌های نسجی از پشم یا از موی نرم (کرک) حیوان، گره‌باف.
۱۲۶	کفیوش‌های غیرمخملی باف، از مواد نسجی سنتتیک یا مصنوعی آماده مصرف
۲۰	سنگ مرمر، تراورتن، رخام (Alabaster)
۱۰	سنگ‌های آهکی غیر از رخام پولیش داده شده، شکل داده شده یا کار شده اما کنده‌کاری و حکاکی نشده
۷	شوماک (غیر از سوزنی) کارامانی، فرش‌ها (دستباف غیرمذکور درجای دیگر)

مأخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران.

۴-۲. بررسی وضعیت انرژی مکزیک

مکزیک یکی از ده کشور بزرگ تولیدکننده نفت دنیا و سومین تولیدکننده بزرگ نفت قاره آمریکا بعد از ایالات متحده آمریکا و کانادا است.

در جدول ۱۸، خلاصه وضعیت کلی ذخایر، میزان تولید، واردات و مصرف نفت و گاز طبیعی، به‌عنوان پراهمیت‌ترین حامل‌های انرژی اولیه در مکزیک نشان داده شده است.

جدول ۱۸. وضعیت ذخایر، میزان تولید، مصرف، واردات و ظرفیت پالایشی نفت و گاز طبیعی در کشور مکزیک در سال ۲۰۱۴

شرح	ذخایر اثبات شده	سهم از کل ذخایر جهان (درصد)	تولید* (درصد)	سهم از کل تولید جهان (درصد)	مصرف	سهم از کل مصرف جهان (درصد)	واردات	ظرفیت پالایشی	سهم از کل ظرفیت پالایشی جهان (درصد)
نفت میلیون بشکه در روز	۱۱/۱ میلیارد بشکه	۰/۷	۲/۷۸۴	۳/۲	۱/۹۴۱	۲	-	۱/۵۲۲	۱/۶
گاز میلیارد مترمکعب	۳۰۰	۰/۲	۵۸/۱	۱/۷	۸۵/۸	۲/۵	۲۹/۸	-	-

Source: BP Statistical Review of World Energy 2015.

*در ستون‌های تولید و مصرف منظور از نفت، نفت و مایعات نفتی است.

ذخایر اثبات شده نفت مکزیک در سال ۲۰۱۴، حدود ۱۱/۱ میلیارد بشکه بوده است. تولید نفت این کشور در سال ۲۰۱۴، حدود ۲/۷۸۴ میلیون بشکه در روز بوده است که به دلیل افت طبیعی چاه‌های نفت در میداین بزرگ دریایی حدود ۲۲ درصد کاهش پیدا کرده و به پایین‌ترین سطح خود از سال ۱۹۹۵ رسیده است.

در سال ۲۰۱۴ صادرات نفتی حدود ۱۳ درصد صادرات مکزیک را به خود اختصاص داده که نسبت به دهه گذشته با کاهش همراه بوده است. این کشور در سال ۲۰۱۴ حدود ۱/۱۳۵ میلیون بشکه در روز صادرات نفت خام داشته که از این میزان حدود ۷۴ درصد آن به ایالات متحده آمریکا صادر شده است. مکزیک یکی از سه کشور اصلی صادرکننده نفت به ایالات متحده است و در سال ۲۰۱۳ حدود ۸۴۲ هزار بشکه در روز نفت به این کشور صادر کرده است.

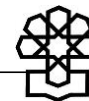
مخازن اثبات شده گاز طبیعی مکزیک در سال ۲۰۱۴ برابر ۳۰۰ میلیارد مترمکعب بوده است. این کشور در سال ۲۰۱۴، حدود ۵۸ میلیارد مترمکعب گاز خشک تولید کرده که بیش از دوسوم آن گاز همراه با نفت بوده است.

مکزیک با در اختیار داشتن ۱۵/۴ هزار میلیارد مترمکعب منابع گاز شیل قابل برداشت، یکی از بزرگ‌ترین کشورهای دارنده شیل گازی محسوب می‌شود، اما از آنجا که توسعه این مخازن به کندی پیش می‌رود، این کشور کماکان متکی به واردات است.

مکزیک در سال ۲۰۱۴ حدود ۲۹/۸ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی وارد کرده است که ۲۰/۵ میلیارد مترمکعب آن توسط خط لوله از ایالات متحده و ۹/۳ میلیارد مترمکعب به صورت LNG از کشورهای پرو، نیجریه و حجم کمتری از قطر^۱ بوده است.

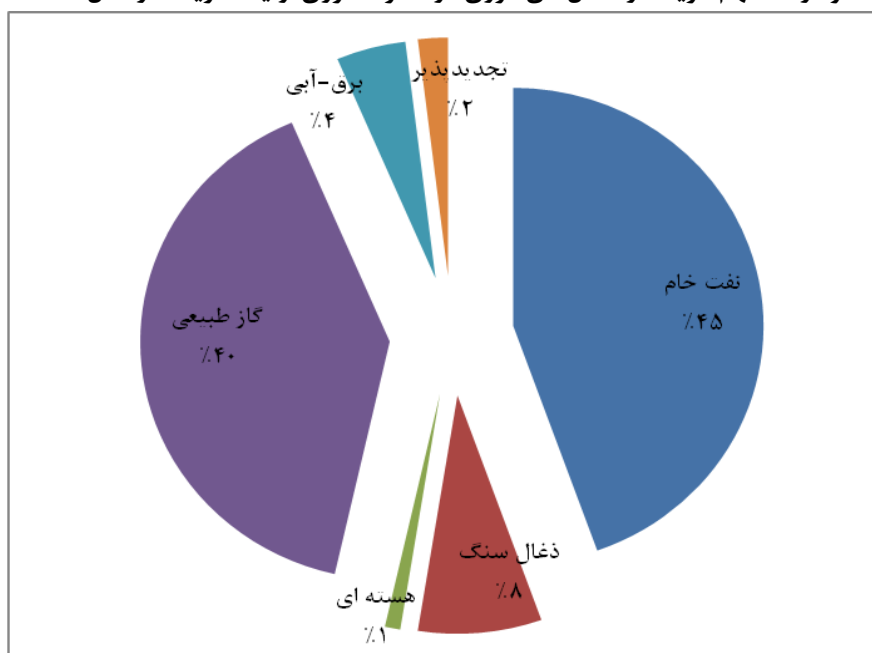
کل انرژی اولیه مصرفی کشور مکزیک در سال ۲۰۱۳، حدود ۱۹۱/۴ میلیون تن معادل نفت خام

۱. تقاضای LNG مکزیک در این سال‌ها تغییر پیدا کرده به این صورت که افزایش حجم واردات آن از قطر جایگزین واردات از کشورهای مصر، ترینیداد و توباگو شده است.

بوده که حدود ۴۵ درصد آن به نفت خام، ۴۰ درصد به گاز طبیعی و ۸ درصد به زغال سنگ اختصاص داشته است. مصرف نفت این کشور طی پنج سال گذشته روند کاهشی را طی کرده به طوری که مصرف آن از ۲/۰۲ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۳ با ۳/۹ درصد کاهش به ۱/۹۴ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۴ رسیده است. بخش اعظم انرژی‌های تجدیدپذیر مکزیک (بجز هیدرو) شامل زیست‌توده سنتی است که در مصارف بخش روستایی از اهمیت بسیاری برخوردار است. در نمودار ۵ سهم هریک از حامل‌های انرژی در تأمین انرژی اولیه مکزیک نشان داده شده است.

نمودار ۵. سهم هریک از حامل‌های انرژی در مصرف انرژی اولیه مکزیک در سال ۲۰۱۴

Source: Ibid.

مکزیک ۶ پالایشگاه با ظرفیت پالایشی ۱/۵۲۲ میلیون بشکه در روز دارد که در سال ۲۰۱۳، حدود ۱/۴۶ میلیون بشکه در روز فرآورده نفتی تولید کرده است. صادرات فرآورده‌های نفتی این کشور در سال ۲۰۱۴ حدود ۱/۳ میلیون بشکه در روز بوده که از این میزان ۸۴۲ هزار بشکه در روز را به ایالات متحده صادر کرده که شامل سوخت‌های نفتی برای مصارف خانگی، نفتا و دیگر فرآورده‌های نفتی بوده است. همچنین در سال ۲۰۱۴، روزانه ۶۴۱ هزار بشکه فرآورده نفتی وارد کرده که ۶۰ درصد آن را بنزین موتور و LPG تشکیل داده است و بخش اعظم آن از ایالات متحده آمریکا بوده است.

مکزیک اولین تولیدکننده بزرگ برق آمریکای جنوبی است. در جدول ۱۹ میزان تولید، مصرف و ظرفیت نصب شده برق در مکزیک طی سال‌های ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۲ نشان داده شده است.

جدول ۱۹. میزان تولید، مصرف و ظرفیت نصب شده برق مکزیک طی سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲

(میلیارد کیلووات ساعت)

شرح	کل برق تولیدی	برق تولیدی از انرژی‌های تجدیدپذیر	برق تولیدی از سوخت فسیلی	کل مصرف برق	ظرفیت نصب شده (گیگاوات)	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های انرژی‌های تجدیدپذیر (گیگاوات)	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های سوخت فسیلی (گیگاوات)	واردات	صادرات	خالص واردات	سال
	۲۸۰	۴۶	۲۳۴	۲۳۴	۶۲	۱۴	۴۷	۰/۷	۱/۲	-۰/۷	۲۰۱۱
	۲۷۹	۴۴	۲۳۶	۲۳۴	۶۲	۱۵	۴۶	۰/۶	۱/۳	-۰/۶	۲۰۱۲

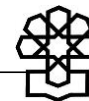
Source: eia.gov/beta/international.

* ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های برقی زیرمجموعه ظرفیت نصب شده انرژی‌های تجدیدپذیر است. برق تولیدی و ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های تلمبه ذخیره‌ای (برقابی) در جدول نیامده است، اما بدیهی است که در مجموع ظرفیت نصب شده محاسبه شده است.

ظرفیت تولید برق مکزیک ۶۲ گیگاوات در سال ۲۰۱۲ بود و حدود ۲۳۴ میلیارد کیلووات ساعت برق تولید کرده است. نیروگاه‌های حرارتی با سوخت فسیلی، حدود ۹۷ درصد ظرفیت تولید برق این کشور را به خود اختصاص داده‌اند. بخش‌های صنعت و خانگی بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان برق در مکزیک هستند و به ترتیب ۵۸ و ۲۵ درصد فروش برق را به خود اختصاص داده‌اند.

۵. آرژانتین

آرژانتین، کشوری در جنوب شرقی آمریکای جنوبی با جمعیتی بالغ بر ۴۳ میلیون نفر است که پایتخت آن بوئنوس آیرس و زبان رسمی آن اسپانیایی است. آرژانتین با مساحت تقریبی ۲/۷۸ میلیون کیلومترمربع، پس از برزیل دومین کشور وسیع آمریکای جنوبی و هشتمین کشور وسیع جهان است. آرژانتین با در اختیار داشتن منابع طبیعی غنی، جمعیت بسیار باسواد، بخش کشاورزی صادرات‌گرا و صنایع متنوع، سومین اقتصاد بزرگ آمریکای لاتین محسوب می‌شود، همچنین شاخص توسعه انسانی آن بالا بوده و درآمد سرانه بالایی نیز دارد. اگرچه آرژانتین یکی از کشورهای ثروتمند در طول ۱۰۰ سال گذشته بوده است، اما در طول قرن بیستم از بحران‌های اقتصادی مکرر، بدهی‌های جاری و ثابت خارجی و فرار سرمایه رنج برده است. رشد بدهی‌های عمومی و خارجی در سال ۲۰۰۱ همزمان با بزرگ‌ترین بحران سیاسی، اقتصادی و اجتماعی تاریخ این کشور، به اوج خود رسید و تولید ناخالص داخلی آن به کمترین میزان خود در دو دهه گذشته رسید. اما در طول ۶ سال اخیر با کاهش بدهی‌ها، ایجاد شرایط جذاب سرمایه‌گذاری بین‌المللی، کنترل نرخ ارز، کنترل واردات، سیاست‌های انبساطی پولی و مالی، استفاده از نیروی کار و ظرفیت صنایع تعطیل شده، متوسط رشد تولید ناخالص داخلی آن به ۸/۵ درصد در سال رسید. اما به گفته برخی تحلیلگران، تأخیر دولت در تصفیه بدهی‌ها و

ادامه سیاست‌های مداخله‌جویانه و پوپولیستی^۱ منجر به استمرار نرخ بالای تورم و رکود اقتصادی طولانی‌مدت در این کشور خواهد شد.^۲

سهم هریک از بخش‌های خدمات، صنعت و کشاورزی در تولید ناخالص داخلی این کشور به ترتیب ۶۰/۱، ۲۹/۵ و ۱۰/۴ درصد در سال ۲۰۱۴ بوده است. محصولات عمده کشاورزی آن دانه‌های آفتابگردان، لیمو، سویا، انگور، ذرت، تنباکو، بادام زمینی، چای، گندم و دام و صنایع عمده آن فرآوری مواد غذایی، وسایل نقلیه موتوری، کالاهای مصرفی بادوام، منسوجات، محصولات شیمیایی و پتروشیمی، چاپ، متالوژی و فولاد است.^۳

۵-۱. بررسی وضعیت صادرات و واردات آرژانتین

در جدول ۲۰ مبادلات تجاری آرژانتین با کشورهای جهان طی سال‌های ۲۰۱۰ الی ۲۰۱۴ نشان داده شده است.

جدول ۲۰. مبادلات تجاری آرژانتین با جهان از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴

(میلیارد دلار)

سال	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴
صادرات	۸۰/۱۸	۹۷/۹۹	۹۳/۵۶	۸۸/۰۰	۷۹/۵۰
واردات	۶۸/۵۳	۸۹/۳۱	۸۲/۹۰	۸۸/۴۵	۷۷/۹۲
تراز تجاری	۱۱/۶۵	۸/۶۸	۱۰/۶۶	-۰/۴۴	۱/۵۸

Source: worldbank.

با توجه به آمار جدول ۲۰، حجم صادرات و واردات آرژانتین در سال ۲۰۱۴ نسبت به سال ۲۰۱۳ به ترتیب با کاهش ۹/۶۷ و ۱۱/۹ درصدی همراه بوده است، اما کاهش بیشتر واردات آن موجب شده است که تراز تجاری آن در سال ۲۰۱۴ مثبت شود.

ارزش واردات آرژانتین در سال ۲۰۱۳ حدود ۸۸/۵ میلیارد دلار اعلام شده است. از شرکای عمده وارداتی به این کشور می‌توان کشورهای برزیل (با سهم ۲۳/۷ درصد)، ایالات متحده آمریکا (با سهم ۱۷/۹ درصد)، چین (با سهم ۱۲/۷ درصد)، آلمان (با سهم ۵/۱ درصد) و بولیوی (با سهم ۴/۲ درصد) را نام برد. مهمترین اقلام عمده وارداتی آرژانتین در سال ۲۰۱۳ ماشین‌آلات، رآکتورهای هسته‌ای، دیگ‌های بخار، سوخت‌های معدنی، برق و تجهیزات الکترونیکی، آهن و فولاد و محصولات دارویی هستند که در جدول ۲۱ نشان داده شده است.

۱. عوام‌گرایی یا پوپولیسم (Populism): عبارت از روشی سیاسی در نشان دادن طرفداری از حقوق و علائق مردم عامه در برابر گروه نخبه است. در قرن بیستم بیشتر جنبش‌های «پوپولیستی» با جنبش‌های آمریکای لاتین و هند شناخته می‌شد.

۲. Cia.gov

۳. CIA

جدول ۲۱. مهمترین اقلام وارداتی آرژانتین از جهان در سال ۲۰۱۳

(میلیون دلار)

ارزش	نام کالا
۹/۸۹۷	ماشین‌آلات، رآکتورهای هسته‌ای، دیگ‌های بخار و غیره
۸/۸۷۹	سوختهای معدنی، روغن، محصولات تقطیر و غیره
۷/۷۰۷	برق و تجهیزات الکترونیکی
۳/۰۳۴	مواد شیمیایی و آلی
۲/۸۴۵	پلاستیک و مصنوعات
۲/۰۹۲	محصولات دارویی
۱/۶۱۵	اسکنر نوری، عکس، فنی، پزشکی، دستگاه و غیره
۱/۴۹۸	محصولات شیمیایی دیگر
۱/۳۸۵	آهن و فولاد

مأخذ: اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی تهران.

• روابط تجاری دوجانبه جمهوری اسلامی ایران و آرژانتین

ارزش اقلام صادراتی آرژانتین به ایران طی سال‌های ۱۳۸۶ الی ۱۳۹۲ بیشتر از ارزش کالاهای صادراتی (بجز نفت خام) ایران به آرژانتین بوده است. بنابراین تراز تجاری ایران با آرژانتین طی سال‌های مذکور منفی و این رقم در سال ۱۳۹۲ معادل ۷۳- میلیون دلار بوده است. در جدول ۲۲ مبادلات تجاری ایران و آرژانتین طی سال‌های ۱۳۸۶ الی ۱۳۹۲ نشان داده شده است.

جدول ۲۲. مبادلات تجاری ایران و آرژانتین از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۲

(میلیون دلار)

سال	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲
صادرات ایران به آرژانتین	۱/۲	۱/۴	۲/۳	۱۰	۱۲	۵/۰۵	۰/۰۸۶
واردات ایران از آرژانتین	۶۱	۱۷۷	۲۸۴	۱۰۰	۱۳۰	۳۵۰/۸	۱۵۹
تراز تجاری	-۵۹/۸	-۱۷۵/۶	-۲۸۱/۷	-۹۰	-۱۱۸	-۳۵۰/۷۵	-۷۳

مأخذ: همان.

براساس آمار جدول ۲۳، در سال ۱۳۹۲ ارزش صادرات ایران (بجز نفت خام) به آرژانتین معادل ۸۶ هزار دلار بوده و مهمترین اقلام صادراتی ایران به آرژانتین در همین سال سفالینه‌های شیشه‌ای، فرش و سایر کفپوش‌های نسجی و لیوان‌های نوشیدنی، غیر از سفالینه‌های شیشه‌ای بوده است. در جدول ۲۳ مهمترین اقلام صادراتی ایران به آرژانتین براساس ارزش به میلیون دلار در سال ۱۳۹۲ نشان داده شده است.

جدول ۲۳. مهمترین اقلام صادراتی ایران به آرژانتین در سال ۱۳۹۲

(هزار دلار)

ارزش	نام کالا
۴۴	سفالینه‌های شیشه‌ای از نوع مورد استفاده برای سرمیز، آشپزخانه، توالت، محل کار
۲۰	فرش و سایر کفپوش‌های نسجی، از پشم یا از موی نرم (کرک) حیوان، گره‌باف
۱۶	لیوان‌های نوشیدنی، غیر از سفالینه‌های شیشه‌ای و به غیر از کریستال سرب‌دار
۶	کلم قرمز و سفید، کلم پیچ، کلم قمری و غیره، تازه یا سرد کرده

مأخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران.

۲-۵. بررسی وضعیت انرژی آرژانتین

آرژانتین بزرگ‌ترین تولیدکننده گاز خشک و چهارمین تولیدکننده بزرگ نفت و مایعات نفتی در آمریکای جنوبی است. در جدول ۲۴، خلاصه وضعیت کلی ذخایر، میزان تولید، واردات و مصرف نفت و گاز طبیعی، به‌عنوان پراهمیت‌ترین حامل‌های انرژی اولیه در آرژانتین نشان داده شده است.

جدول ۲۴. وضعیت ذخایر، میزان تولید، مصرف، واردات و ظرفیت پالایشی نفت

و گاز طبیعی در کشور آرژانتین در سال ۲۰۱۴

شرح	ذخایر اثبات شده	سهم از کل ذخایر جهان (درصد)	تولید* (درصد)	سهم از کل تولید جهان (درصد)	مصرف	مصرف جهان (درصد)	واردات	ظرفیت پالایشی	سهم از کل ظرفیت پالایشی جهان (درصد)
نفت میلیون بشکه در روز	۲/۳ میلیارد بشکه	۰/۱	۰/۶۲۹	۰/۷	۰/۶۶۲	۰/۷	-	۰/۶۲۲	۰/۶
گاز میلیارد مترمکعب	۳۰۰	۰/۲	۳۵/۴	۱	۴۷/۲	۱/۴	۱۱/۹		

Source: BP statistical review of world energy 2015.

* در ستون‌های تولید و مصرف منظور از نفت، نفت و مایعات نفتی است.

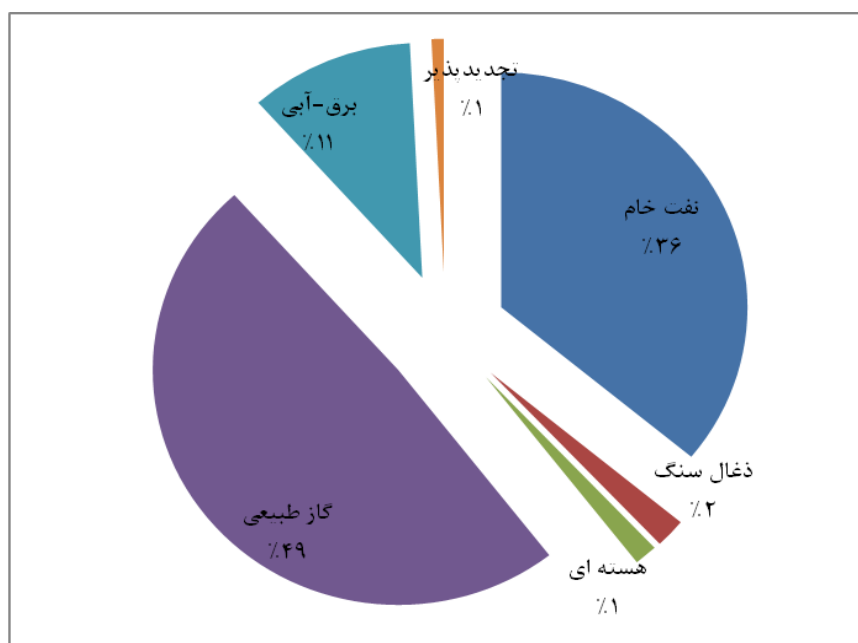
ذخایر اثبات شده نفت آرژانتین در سال ۲۰۱۴ حدود ۲/۳ میلیارد بشکه، میزان تولید روزانه آن حدود ۶۲۹ هزار بشکه و ظرفیت پالایشی آن حدود ۶۲۲ هزار بشکه در روز بوده است. ذخایر متعارف گاز طبیعی آرژانتین حدود ۳۰۰ میلیارد مترمکعب است درحالی‌که ذخایر نامتعارف (گاز شیل) آن حدود ۸/۷ هزار میلیارد مترمکعب بوده است. تولید و مصرف گاز طبیعی این کشور در سال ۲۰۱۴ به ترتیب حدود ۳۵/۴ و ۴۷/۲ میلیارد مترمکعب بوده است. همچنین این کشور در سال ۲۰۱۴ واردکننده حدود ۵/۴ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی از طریق خط لوله از کشور بولیوی و حدود ۶/۹ میلیارد مترمکعب به‌صورت LNG وارد کرده که حدود ۳/۴ آن از کشور ترینیداد و توباگو بوده است.

آرژانتین به‌منظور تشویق سرمایه‌گذاری خارجی در بخش هیدروکربوری و افزایش منابع داخلی

انرژی، سیاست‌های تشویقی اتخاذ نموده که اصلاح قوانین، افزایش تعداد مجوزهای دریایی صادر شده برای بهره‌برداری از میادین دریایی و معافیت‌های مالیاتی از آن جمله است.

آرژانتین در سال ۲۰۱۴ حدود ۸۵/۸ میلیون تن معادل نفت خام انرژی اولیه مصرف کرده و رتبه بیست‌ونهم را در میان کشورهای مختلف جهان به خود اختصاص داده است. گاز طبیعی، نفت خام و برقی به ترتیب ۴۹، ۳۶ و ۱۱ درصد از انرژی اولیه این کشور را تأمین می‌کنند. بخش اعظم نفت مصرفی در بخش حمل‌ونقل و گاز طبیعی برای مصارف خانگی و تولید برق استفاده می‌شود. همچنین از انرژی هسته‌ای و زغال‌سنگ نیز برای تولید برق استفاده می‌شود. در نمودار ۶ سهم حامل‌های مختلف انرژی در تأمین انرژی اولیه آرژانتین در سال ۲۰۱۴ نشان داده شده است.

نمودار ۶. سهم هریک از حامل‌های انرژی در مصرف انرژی اولیه آرژانتین در سال ۲۰۱۴

Source: Ibid.

آرژانتین دارای ۱۰ پالایشگاه نفتی است که در سال ۲۰۱۴، حدود ۶۲۲ هزار بشکه در روز فرآورده‌های نفتی تولید کرده است. فرآورده‌های نفتی تولید شده در پالایشگاه‌های داخلی آرژانتین پاسخگوی تقاضای داخلی آن نبوده و در سال ۲۰۱۴ روزانه حدود ۸۶/۸ هزار بشکه فرآورده نفتی وارد کرده که ۵۰ درصد آن از ایالات متحده بوده است.

آرژانتین سومین تولیدکننده بزرگ برق در آمریکای جنوبی پس از مکزیک و برزیل بوده است. در جدول ۲۵ میزان تولید، مصرف و ظرفیت نصب شده برق در آرژانتین طی سال‌های ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۲ نشان داده شده است.

جدول ۲۵. میزان تولید، مصرف و ظرفیت نصب شده برق آرژانتین طی سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲.

(میلیارد کیلووات ساعت)

شرح	کل برق تولیدی	برق تولیدی از سوخت فسیلی	برق تولیدی از انرژی‌های تجدیدپذیر	کل مصرف برق	ظرفیت نصب شده (گیگاوات)	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های سوخت فسیلی (گیگاوات)	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های انرژی‌های تجدیدپذیر (گیگاوات)	واردات	صادرات	خالص واردات	سال
	۱۲۴	۸۴	۳۴	۱۱۵	۳۳	۲۲	۹/۲	۱۱	۱/۳	۹/۷	۲۰۱۱
	۱۲۸	۹۱	۳۲	۱۱۷	۳۵	۲۴	۹/۲	۸/۱	۰/۵	۷/۶	۲۰۱۲

Source: eia.gov/beta/international.

* ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های برقی زیرمجموعه ظرفیت نصب شده انرژی‌های تجدیدپذیر است. برق تولیدی و ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های تلمبه ذخیره‌ای (برقایی) در جدول نیامده است، اما بدیهی است که در مجموع ظرفیت نصب شده محاسبه شده است.

آرژانتین در سال ۲۰۱۲ حدود ۱۲۸ میلیارد کیلووات ساعت برق تولید کرده که سهم نیروگاه‌های حرارتی و تجدیدپذیر به ترتیب حدود ۷۱/۱ و ۲۵ درصد بوده است. همچنین در سال ۲۰۱۴ حدود ۱۸/۴ میلیارد کیلووات ساعت برق را از طریق خطوط انتقال برق از کشورهای برزیل، شیلی، پاراگوئه و اوروگوئه وارد کرده که نسبت به سال ۲۰۱۳، حدود ۷۹ درصد افزایش داشته است.

۶. شیلی

شیلی، از جمله کشورهای آمریکای جنوبی است که مساحت تقریبی آن ۷۵۶ هزار کیلومترمربع و جمعیت آن بالغ بر ۱۷/۷ میلیون نفر است. شیلی اولین و تنها کشور آمریکای لاتین است که در سال ۲۰۱۰ به عضویت سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD)^۱ درآمده است.

شیلی دارای اقتصاد بازارگرا با سطح بالایی از تجارت خارجی بوده و به داشتن مؤسسات مالی قوی مشهور است. صادرات کالا و خدمات حدود یک‌سوم از تولید ناخالص داخلی آن را به خود اختصاص داده است. همچنین صنعت مس به تنهایی ۱۹ درصد از درآمد دولت را به خود اختصاص داده است. شیلی طی سال‌های ۲۰۰۳ الی ۲۰۱۳ با وجود کاهش ناچیز رشد تولید در سال ۲۰۰۹، که متأثر از بحران اقتصادی جهان بود، متوسط رشد واقعی حدود ۵ درصد را تجربه کرده که در سال ۲۰۱۴ به حدود ۴/۲ درصد کاهش یافت. این کشور ۲۲ توافقنامه تجاری با ۶۰ کشور جهان دارد که از جمله آنها توافقنامه با اتحادیه اروپا، چین، هند، کره جنوبی و مکزیک است.

سهم هریک از بخش‌های خدمات، صنعت و کشاورزی در تولید ناخالص داخلی این کشور به ترتیب ۶۱/۱، ۳۵/۵ و ۳/۵ درصد است. محصولات عمده کشاورزی شیلی شامل انگور، سیب، گلابی، پیاز،

1. Organisation for Economic Co-operation and Development

گندم، ذرت، جو دوسر، هلو، سیر، مارچوبه، لوبیا، گوشت گاو، مرغ، پشم، ماهی و چوب است. صنایع عمده آن مس، لیتیوم، دیگر مواد معدنی، مواد غذایی، فرآوری ماهی، آهن و فولاد، چوب و محصولات چوبی، تجهیزات حمل‌ونقل، سیمان و منسوجات است.^۱

۱-۶. بررسی وضعیت صادرات و واردات شیلی

در جدول ۲۶ مبادلات تجاری شیلی با کشورهای جهان طی سال‌های ۲۰۱۰ الی ۲۰۱۴ نشان داده شده است.

جدول ۲۶. مبادلات تجاری شیلی با جهان از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۲

(میلیارد دلار)

سال	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴
صادرات	۸۲/۷۹	۹۵/۴۴	۹۰/۹۹	۸۹/۶۶	۸۷/۱۷
واردات	۶۸/۸۹	۸۷/۵۳	۹۱/۵۲	۹۱/۴۸	۸۳/۳۴
تراز تجاری	۱۳/۹۰	۷/۹۱	-۰/۵۳	-۱/۸۲	۳/۸۳

Source: worldbank.

با توجه به آمار جدول ۲۶، حجم صادرات و واردات شیلی در سال ۲۰۱۴ نسبت به سال ۲۰۱۳ به ترتیب با کاهش ۲/۸ و ۸/۹ درصدی همراه بوده، اما تراز تجاری آن در سال ۲۰۱۴ مثبت و به حدود ۳/۸۳ میلیارد دلار رسیده است.

ارزش واردات شیلی در سال ۲۰۱۱ در حدود ۸۷/۵ میلیارد دلار اعلام شده است. از شرکای عمده وارداتی به این کشور به ترتیب می‌توان کشورهای چین (با سهم ۲۰/۹ درصد)، ایالات متحده آمریکا (با سهم ۱۹/۸ درصد)، برزیل (با سهم ۷/۹ درصد) و آرژانتین (با سهم ۴ درصد) را نام برد. در جدول ۲۷ مهمترین اقلام وارداتی به شیلی در سال ۲۰۱۱ نشان داده شده است. از جمله اقلام عمده وارداتی به این کشور می‌توان نفت خام و روغن‌های حاصل از آن، اتومبیل سواری، دستگاه تلفن و بولدوزر و گریدر را نام برد.

جدول ۲۷. مهمترین اقلام وارداتی شیلی از جهان در سال ۲۰۱۱

(میلیارد دلار)

ردیف	نام کالا	ارزش
۱	نفت خام و روغن‌های حاصل از آن	۶/۵۰۲
۲	نفت و روغن‌های حاصل از مواد معدنی قیری	۵/۷۳۱
۳	اتومبیل‌های سواری و سایر وسایل نقلیه موتوری	۳/۲۶۴
۴	وسایل نقلیه موتوری برای حمل‌ونقل کالا	۲/۵۱۷
۵	گازهای نفتی و سایر هیدروکربورهای گازی	۲/۳۷۸
۶	دستگاه‌های تلفن	۱/۸۴۸
۷	بولدوزر و گریدر	۱/۱۳۶
۸	ماشین‌های خودکار داده‌پردازی	۱/۱۲۱
۹	زغال سنگ، زغال قالبی	۱/۰۹۶
۱۰	گوشت حیوانات از نوع گاو	۰/۷۵۹

مأخذ: اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی تهران.

• روابط تجاری دوجانبه ایران و شیلی

ارزش اقلام صادراتی شیلی به ایران طی سال‌های ۱۳۸۵ الی ۱۳۹۲ بیشتر از ارزش کالاهای صادراتی (بجز نفت خام) ایران به شیلی بوده است. بنابراین تراز تجاری ایران و شیلی طی سال‌های مذکور منفی بوده که این رقم در سال ۱۳۹۲ حدود ۱/۴۷۴ میلیون دلار بوده است. در جدول ۲۸ مبادلات تجاری ایران و شیلی طی سال‌های ۱۳۸۵ الی ۱۳۹۲ نشان داده شده است.

جدول ۲۸. مبادلات تجاری ایران با شیلی از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۲

(میلیون دلار)

سال	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲
صادرات	۰/۳۰۴	۰/۹۲۶	۱/۱۸۱	۰/۸۰۸	۰/۶۵	۰/۶۲۳	۰/۵۲۳	۰/۲۹۴
واردات	۰/۹۰۹	۲/۹۵۴	۵/۵۴۰	۸/۲۵۵	۶/۴۸۲	۹/۰۴	۰/۹۰۱	۱/۷۶۸
تراز تجاری	-۰/۶۰۵	-۲۰۲۸	-۴/۳۵۹	-۷/۴۴۷	-۵/۸۳۲	-۸/۳۸۷	-۰/۳۷۳	-۱/۴۷۴

مأخذ: همان.

براساس آمار جدول ۲۸، در سال ۱۳۹۲ ارزش صادرات ایران (بجز نفت خام) به شیلی معادل ۰/۲۹۴ میلیون دلار بوده و مهمترین اقلام صادراتی ایران به شیلی در این سال فرش، کفپوش، آسفالت، سنگ مرمر، تراورتن و رخام بوده است. در جدول ۲۹ مهمترین اقلام صادراتی ایران به شیلی براساس ارزش به میلیون دلار در سال ۱۳۹۲ نشان داده شده است.

جدول ۲۹. مهمترین اقلام صادراتی ایران به شیلی در سال ۱۳۹۲

(هزار دلار)

ردیف	نام کالا	ارزش
۱	فرش و سایر کفپوش‌های نسجی، از پشم یا از موی نرم (کرک) حیوان، گره‌باف	۲۲۰/۲
۲	شوماک (غیر از سوزنی) کارامانی، فرش‌ها (دستباف همانند غیرمذکور در جای دیگر)	۵۷/۷
۳	سایر مخلوط‌های قیری براساس آسفالت طبیعی، قیر طبیعی و نفتی، قطران معدنی بازیافت قطران معدنی	۱۱
۴	سنگ مرمر، تراورتن، رخام (alabaster)	۵/۷

مأخذ: همان.

۲-۶. بررسی وضعیت انرژی شیلی

شیلی یک تولیدکننده کوچک انرژی فسیلی است که وابستگی زیادی به واردات انرژی داشته و پنجمین مصرف‌کننده بزرگ انرژی در قاره آمریکاست. در جدول ۳۰، خلاصه وضعیت کلی ذخایر، میزان تولید، واردات و مصرف نفت و گاز طبیعی، به‌عنوان پراهمیت‌ترین حامل‌های انرژی اولیه در شیلی نشان داده شده است.

جدول ۳۰. وضعیت ذخایر، میزان تولید، مصرف، واردات و ظرفیت پالایشی نفت و گاز طبیعی

در کشور شیلی در سال ۲۰۱۳

شرح	ذخایر اثبات شده	سهم از کل ذخایر جهان (درصد)	تولید* (درصد)	سهم از کل تولید جهان (درصد)	مصرف	سهم از کل مصرف جهان (درصد)	واردات	ظرفیت پالایشی	سهم از کل ظرفیت پالایشی جهان (درصد)
نفت میلیون بشکه در روز	۲۰۰ میلیارد بشکه	-	۰/۰۱۷	-	۰/۳۵۵	-	۰/۳۲۶	۰/۲۳۳	-
گاز میلیارد مترمکعب	۹۹	-	۰/۹۳	-	۴/۸	-	۳/۹	-	-

Source: <http://www.eia.gov/beta/international/data>, BP statistical review of world energy 2015.

* در ستون‌های تولید و مصرف منظور از نفت، نفت و مایعات نفتی است.

ذخایر اثبات شده نفت شیلی در سال ۲۰۱۳ حدود ۲۰۰ میلیون بشکه بوده است. تولید نفت این کشور روزانه حدود ۱۷ هزار بشکه و واردات آن بالغ بر ۳۲۶ هزار بشکه در روز، شامل ۱۳۹ هزار بشکه فرآورده نفتی و ۱۸۷ هزار بشکه نفت خام، بوده است.

تولید گاز طبیعی شیلی در سال ۲۰۱۳ حدود ۹۳۴ میلیون مترمکعب بوده که با واردات ۳/۹ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی، تقاضای داخلی خود را برآورده کرده است. بخش اعظم واردات گاز طبیعی شیلی در قالب LNG و از کشورهای ترینیداد و توباگو، قطر و گینه استوایی^۱ بوده است.

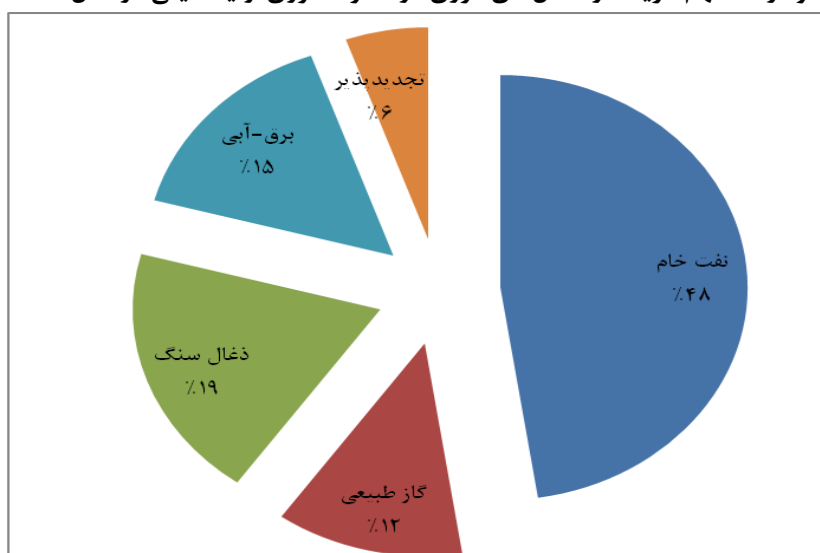
1. Equatorial Guinea

همچنین این کشور بخش اندکی از نیاز گاز طبیعی خود را از طریق خط لوله از آرژانتین وارد می‌کند که در دهه اخیر به دلیل تغییر سیاست‌های صادراتی گاز طبیعی آرژانتین، کاهش پیدا کرده است. لذا شیلی تلاش می‌کند که تأسیسات و تجهیزات واردات LNG خود را توسعه دهد و برنامه دارد در سال ۲۰۱۶ واردات LNG از ایالات متحده را شروع کند.

شیلی در سال ۲۰۱۴ حدود ۳۵ میلیون تن معادل نفت خام انرژی اولیه مصرف کرده و رتبه چهارم را در میان کشورهای مختلف جهان به خود اختصاص داده است. نفت خام، زغال سنگ و انرژی برقی به ترتیب ۴۸، ۱۹ و ۱۵ درصد از انرژی اولیه این کشور را تأمین می‌کنند. در نمودار ۷ سهم حامل‌های مختلف انرژی در تأمین انرژی اولیه شیلی در سال ۲۰۱۴ نشان داده شده است.

نمودار ۷. سهم هریک از حامل‌های انرژی در مصرف انرژی اولیه شیلی در سال ۲۰۱۴

Source: BP statistical review of world energy 2015.

شیلی دارای سه پالایشگاه با ظرفیت پالایشی روزانه ۲۳۳ هزار بشکه است که نفت خام وارداتی به علاوه ۱۷ هزار بشکه نفت خام تولید داخلی را پالایش می‌کند. واردات نفت خام شیلی از منطقه آمریکای جنوبی از جمله برزیل، اکوادور، کلمبیا، پرو و آرژانتین است و واردات فرآورده‌های نفتی آن از ایالات متحده است که در سال ۲۰۱۳ برابر ۱۳۹ هزار بشکه بوده است.

در جدول ۳۱ میزان تولید، مصرف و ظرفیت نصب شده برق در شیلی طی سال‌های ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۲ نشان داده شده است.

جدول ۳۱. میزان تولید، مصرف و ظرفیت نصب شده برق شیلی طی سال‌های ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۲

(میلیارد کیلووات ساعت)

شرح سال	کل برق تولیدی	برق تولیدی از انرژی‌های تجدیدپذیر	برق تولیدی از سوخت فسیلی	کل مصرف برق	ظرفیت نصب شده (گیگاوات)	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های انرژی‌های تجدیدپذیر (گیگاوات)	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های سوخت فسیلی (گیگاوات)	واردات	صادرات	خالص واردات
۲۰۱۱	۶۲	۲۵	۳۷	۵۸	۱۸	۶/۷	۱۱	۰/۷	-	۰/۷
۲۰۱۲	۶۷	۲۵	۴۲	۶۳	۱۸	۶/۹	۱۱	-	-	۶

Source: eia.gov/beta/international.

* ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های برقایی زیرمجموعه ظرفیت نصب شده انرژی‌های تجدیدپذیر است. برق تولیدی و ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های تلمبه ذخیره‌ای (برقایی) در جدول نیامده است، اما بدیهی است که در مجموع ظرفیت نصب شده محاسبه شده است.

ظرفیت تولید برق شیلی در سال ۲۰۱۲ حدود ۱۸ گیگاوات بوده که تقریباً یک‌سوم آن مربوط به نیروگاه‌های برقایی بوده است. میزان تولید برق این کشور در سال ۲۰۱۲ حدود ۶۷ میلیارد کیلووات ساعت بوده که سوخت‌های فسیلی، انرژی برقایی و سایر تجدیدپذیرها به ترتیب حدود ۶۳، ۲۹/۸ و ۷/۹ درصد از تولید برق را به خود اختصاص داده‌اند.

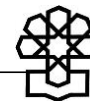
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در سال ۲۰۱۴، میزان تولید ناخالص داخلی منطقه آمریکای لاتین، حدود ۳،۸۳۸ میلیارد دلار (براساس دلار ثابت سال ۲۰۰۵) و ۷،۵۳۱ میلیارد دلار (براساس نرخ برابری قدرت خرید) بوده است. این منطقه حدود ۵ درصد از تولید ناخالص داخلی (براساس دلار ثابت سال ۲۰۰۵) کل جهان (۷۷/۸۷ تریلیون دلار (براساس دلار ثابت سال ۲۰۰۵) را به خود اختصاص داده است.

کل انرژی اولیه مصرفی جهان در سال ۲۰۱۴، حدود ۱۲/۹۳ میلیارد تن معادل نفت خام بوده که حدود ۶/۹ درصد معادل ۸۸۴ میلیون تن معادل نفت خام آن به منطقه آمریکای لاتین اختصاص داشته است.

کشورهای برزیل، مکزیک، آرژانتین و ونزوئلا بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان انرژی اولیه این منطقه بوده که کشورهای ونزوئلا، آرژانتین و مکزیک در سال ۲۰۱۴، نسبت به سال ۲۰۱۳ با کاهش مصرف و برزیل با افزایش مصرف انرژی مواجه شده‌اند.

ذخایر اثبات شده نفت جهان در سال ۲۰۱۴، حدود ۱۷۰۰ میلیارد بشکه بوده که حدود ۲۰/۱ درصد آن، معادل ۳۴۱/۳ میلیارد بشکه، به منطقه آمریکای لاتین اختصاص داشته است و ونزوئلا

به‌عنوان بزرگ‌ترین دارنده ذخایر اثبات شده نفت جهان (با در اختیار داشتن ۲۹۸/۳ میلیارد بشکه) در این منطقه قرار دارد. تولید نفت و مایعات نفتی جهان در سال مذکور برابر ۸۸/۶۷ میلیون بشکه در روز بوده که حدود ۱۲/۵ درصد آن، معادل ۱۰/۴ میلیون بشکه در روز، به منطقه آمریکای لاتین اختصاص داشته است و کشورهای مکزیک، ونزوئلا و برزیل (با تولید روزانه ۲/۸، ۲/۷ و ۲/۳ میلیون بشکه نفت) بزرگ‌ترین تولیدکنندگان نفت و مایعات نفتی این منطقه بوده‌اند. همچنین مصرف نفت و مایعات نفتی جهان روزانه حدود ۹۲/۱ میلیون بشکه بوده که حدود ۲۰/۱ درصد آن، معادل ۹/۰۶ میلیارد بشکه، به منطقه آمریکای لاتین اختصاص داشته و کشورهای برزیل، مکزیک و ونزوئلا (با مصرف روزانه ۳/۲، ۱/۹ و ۰/۸ میلیون بشکه) بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان نفت و مایعات نفتی این منطقه هستند.

ظرفیت پالایشی منطقه آمریکای لاتین در سال ۲۰۱۴ حدود ۷/۶ میلیون بشکه در روز بوده که کشورهای برزیل، مکزیک و ونزوئلا حدود ۶۶/۶ درصد از این ظرفیت پالایشی را به‌خود اختصاص داده‌اند. حجم کل تجارت نفت و مایعات نفتی بین کشورهای مختلف جهان در سال ۲۰۱۴ برابر ۵۶/۷۴ میلیون بشکه در روز بوده است. حجم صادرات نفت و فرآورده‌های نفتی منطقه آمریکای لاتین در سال ۲۰۱۴، به‌ترتیب ۴/۴ و ۰/۸ میلیون بشکه در روز و حجم واردات آنها به‌ترتیب ۰/۴ و ۲/۴ میلیون بشکه در روز بوده است. گفتنی است که تراز مبادلات نفت و فرآورده‌های نفتی این منطقه مثبت و برابر ۲/۴ میلیون بشکه در روز بوده است. لازم به ذکر است که ایالات متحده بزرگ‌ترین مقصد صادراتی نفت خام کشورهای منطقه آمریکای لاتین و بزرگ‌ترین صادرکننده فرآورده‌های نفتی به این کشورهاست. یکی از مهمترین دلایل این امر این است که برخی از کشورهای آمریکای لاتین نظیر ونزوئلا و برزیل توان فنی پالایش نفت سنگین خود را نداشته و آن را به ایالات متحده آمریکا صادر کرده و در عوض نفت سبک یا فرآورده‌های نفتی وارد می‌کنند. لازم به ذکر است کشوری مانند ونزوئلا، با سرمایه‌گذاری شرکت‌های داخلی و خارجی پالایشگاه‌هایی را، که به‌طور خاص برای پالایش نفت سنگین این کشور طراحی شده، در خاک ایالات متحده احداث نموده است.

ذخایر اثبات شده گاز جهان در سال ۲۰۱۴، حدود ۱۸۷ تریلیون مترمکعب بوده که حدود ۴/۳ درصد آن، معادل ۸ تریلیون مترمکعب، به منطقه آمریکای لاتین اختصاص داشته است. تولید گاز طبیعی جهان در سال مذکور برابر ۳/۴۶ تریلیون مترمکعب بوده که حدود ۶/۷ درصد آن، معادل ۲۳۳ میلیارد مترمکعب، به منطقه آمریکای لاتین اختصاص داشته است و کشورهای مکزیک، ترینیداد و توباگو و آرژانتین (با تولید ۵۸، ۴۲ و ۳۵/۴ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی در سال ۲۰۱۴) بزرگ‌ترین تولیدکنندگان گاز طبیعی این منطقه بوده‌اند. همچنین مصرف گاز طبیعی جهان حدود ۳/۴ تریلیون مترمکعب بوده که حدود ۷/۵ درصد آن، معادل ۲۵۶ میلیارد مترمکعب، به منطقه آمریکای لاتین اختصاص داشته و کشورهای مکزیک، آرژانتین و برزیل (با مصرف روزانه ۲/۸، ۴۷/۸۵ و ۳۹/۶ میلیارد مترمکعب) بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان گاز طبیعی این منطقه هستند.

حجم کل تجارت گاز طبیعی جهان در سال ۲۰۱۴ برابر ۶۶۴ میلیارد مترمکعب بوده است. حجم صادرات گاز طبیعی منطقه آمریکای لاتین در سال ۲۰۱۴، از طریق خط لوله و LNG به ترتیب برابر ۱۷/۷ و ۱۹/۴ میلیارد مترمکعب و حجم واردات آنها به ترتیب ۳۸/۳ و ۳۰/۷ میلیارد مترمکعب بوده است. گفتنی است که تراز مبادلات گاز طبیعی این منطقه در سال ۲۰۱۴ منفی و حدود ۴۲ میلیارد مترمکعب بوده است. لازم به ذکر است که در میان کشورهای آمریکای لاتین بزرگ‌ترین صادرکننده گاز طبیعی از طریق خط لوله کشور بولیوی و بزرگ‌ترین صادرکننده گاز طبیعی از طریق LNG کشور ترینیدادو توباگو است.

تولید برق جهان در سال مذکور برابر ۲۳۵۳۶ میلیارد کیلووات‌ساعت بوده که حدود ۶/۶ درصد آن، معادل ۱۵۵۵ میلیارد کیلووات‌ساعت، به منطقه آمریکای لاتین اختصاص داشته است و کشورهای برزیل و مکزیک (با تولید ۵۸۲/۶ و ۲۸۹/۶ میلیارد کیلووات‌ساعت در سال ۲۰۱۴) بزرگ‌ترین تولیدکنندگان برق این منطقه بوده‌اند.

منابع و مأخذ

۱. سازمان توسعه تجارت ایران.
۲. اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی تهران.
3. www.irica.gov.ir
4. BP statistical review of world energy 2015-11-23
5. www.eai.gov
6. www.worldbank.org
7. www.cia.gov
8. <http://www.worldometers.info/world-population>

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۶۳۳

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی وضعیت بخش‌های تجارت و انرژی کشورهای منتخب آمریکای لاتین

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی، صنعت و معدن)

تهیه و تدوین‌کنندگان: مهدخت متین، سیده‌مریم موسوی

ناظران علمی: محمدرضا محمدخانی، هوشنگ محمدی، فریدون اسعدی

متقاضی: معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۱۰/۲۲